

moravský senior[®]

Magazín pro poutavé čtení a volný čas...

11/2017

Rozhovor: Předsedkyně Krajské rady seniorů

Zajímavé a významné
hřbitovy ČR

Pozvánky

Fotoreportáž:
Malování podchodu

Magazín **Moravský Senior**
pro vás tiskne tiskárna
FGP studio, rodinná firma
již s 27letou tradicí.

Naší prioritou je být stále na
špici, proto nejen že používáme
nejmodernější vybavení, ale také
se soustředíme na široké
spektrum technologií.
Díky tomu vám můžeme nabídnout
opravdu velké množství
tiskovin a jejich následné
zušlechťování.

FGP[®]
STUDIO
T I S K Á R N A

www.fgp.cz

FGP studio

Táboritů 1, 779 00 Olomouc
tel.: +420 585 119 109
e-mail: objednavky@fgp.cz

OBSAH

ROZHOVOR: Milena Hesová

strana 4

TÉMA: Dušičky a významné hřbitovy

strana 8

AKCE V LISTOPADU

strana 14

FOTOREPORTÁŽ Z FLORY

strana 20

FOTOREPORTÁŽ: MALOVÁNÍ PODCHODU

strana 22

KŘÍŽOVKA

strana 31

ÚVODNÍ SLOVO

Nevím, jak vy, ale při návštěvách měst a vesnic si všímám tamních hřbitovů. Určitým způsobem mě zkrátka už od dětství fascinují.

S ohledem na Památku zesnulých jsme pro vás připravili přehled deseti zajímavých a něčím výjimečných hřbitovů v naší zemi. Odpočívají v nich nejen lidé, kteří zemřeli přirozenou smrtí, ale i oběti válek a jiných strašlivých událostí, obyčejní lidé i osobnosti, které se nesmazatelně zapsaly do našich dějin. Letos na jaře zemřeli dva údajně nejstarší lidé na světě – Italka Emma Moranová (117 let) a Indonésan Sodimejo (146 let). Zpravodajské agentury nebyly schopné mužův věk nezávisle ověřit. Pokud by se potvrdil, šlo by o nejdéle žijícího člověka v zaznamenané historii lidstva. Podle Guinnessovy knihy rekordů zatím tento rekord drží Francouzka Jeanne Calmentová, která zemřela v roce 1997, když jí bylo 122 let a 164 dní.

Takováto čísla se sice mohou jevit jako velkolepá, v porovnání s věkem, kterého se dožívají stromy, jsou to však cifry zanedbatelné. Nalézt odpověď na otázku – zda jsou stromy nesmrtelné – se pokusili autoři našeho seriálu. V listopadovém vydání vám přinášíme i další témata.

Věřím, že si v nich najde každý to své.

Veronika Kolesárová,
šéfredaktorka magazínu
Moravský senior

Tiráž

MORAVSKÝ SENIOR® – magazín pro seniory
Olomouckého kraje

Vydavatel: Moravský senior, z.s., Táboritů 237/1,
Bělidla, 779 00 Olomouc, IČO: 03339769,
Registrováno pod číslem MK ČR E 21702, vychází
desetkrát ročně.

Tisk: Miloslav Kyjevský – FGP studio,
Táboritů 237/1, Bělidla, 779 00 Olomouc

Šéfredaktorka: Veronika Kolesárová,
e-mail: redakce@moravskysenior.cz, tel: 775 242 270

Koordinátorka, distribuce: Vendula Boudníková,
e-mail: office@moravskysenior.cz, tel: 725 190 555

Inzerce: Daniela Krupová,
e-mail: inzerce@moravskysenior.cz, tel: 736 456 791

Korektury: Blanka Peřinová,
e-mail: blanka.perinova@fgp.cz

Distribuci zajišťuje: GEIS – zákaznické centrum
tel: 951 277 777, www.baliky.cz

Náklad tohoto čísla je 25 000 ks.

Datum vydání: 27. 10. 2017.

Redakční uzávěrka příštího čísla: 20. 11. 2017.

Titulní foto: Veronika Kolesárová

ZDARMA

„V KAŽDÉM VĚKU JE ČLOVĚK DŮLEŽITÝ,“

ŘÍKÁ MILENA HESOVÁ,
PŘEDSEDKYNĚ KRAJSKÉ RADY SENIORŮ

Během rozhovoru zazvonil Mileně Hesové několikrát telefon. Na druhém konci byli senioři, kteří ji požádali o pomoc při řešení určitých problémů. I toto je náplň práce předsedkyně Krajské rady seniorů Olomouckého kraje. Co to vlastně je za instituci a co pro seniory její členové dělají, si přičtete níže.

Nevypadáte jako typická seniorka...
Seniorka sice nejsem, ale mám víc jak půl století, což není úplně tak málo. Ve čtyřiceti letech mě skolila nemoc a stala jsem se invalidní důchodkyní. Když mi bylo nejhůř a myslela jsem, že už se nikdy nepostavím na nohy, přemýšlela jsem nad tím, že pokud se uzdravím, musím osudu něco vrátit. Díky profesionální péči jsem se z toho nakonec dostala. To bylo v roce 2010. Věděla jsem, že potřebuju něco dělat. Dostala jsem nápad, že budu kandidovat v komunálních volbách, ve kterých jsem uspěla a stala jsem se místostarostkou v Jívové. Když se ohlednu za šestiletým působením v komunální politice, myslím, že se mi podařilo více, než jsem si vytyčila. Založila jsem seniorský klub v malé vesničce v bývalých Sudetech, který se svojí aktivitou za pouhý rok své existence dostal na první příčky oblíbenosti u seniorských spolků v širokém okolí. Díky svým aktivitám byl v loňském roce Seniorklub Jívová oceněn v celorepublikové nominaci jako jeden z nejlepších klubů Chartou 77. Myslím, že větší pocty se mi nemohlo dostat. A v roce 2014 jsem byla zvolena do čela Krajské rady seniorů Olomouckého kraje, která byla za rok 2015 oceněná, jako příkladná, a zároveň jsem se stala členkou Kolegia Rady seniorů České republiky a získala tak jedinečnou možnost ovlivňovat i legislativně seniorskou politiku.

ROZHOVOR: MILENA HESOVÁ

Za co konkrétně jste získali ocenění Charty 77?

Ocenění jsme získali nejenom za činnost, ale i za to, že dáváme společnosti něco navíc. Jsme součástí projektu pletení ob vazů pro leprosária do Afriky a tuším i Indie. Máme osm pletařek, které pletou na dvojkách jehlicích dvojkou přízí metr a půl dlouhý ob vaz z bavlny. Naše nejstarší pletařka má 88 let. Jednou za rok se koná takzvaná dopltná, během které se sejdeme s dalšími pletařkami, který je celkem na osm set. V sále pak vidíme projekci

Životní motto:
**„Nepropadat letargii,
i když je váš hlas málo slyšet!“**

živého předání našich ob vazů do potřebných míst, kde je nemocní dostávají zdarma. Pocit potřeby v tomto věku je velmi silný zážitek. Kromě toho každým rokem pořizujeme dárky pro děti v dětském domově. Jsem nesmírně pyšná na skvělou partu seniorů z malé vesničky Jívová v podhůří Jeseníků, kteří se rozhodli společně trávit podzim života a svoji aktivitou vzdorovat nemocem, osamění a jiným neduhům, které s sebou stáří přináší.

Vysvětlete našim čtenářům, co to vlastně je Krajská rada seniorů a co dělá?

Je to apolitické seskupení seniorů. Rady seniorů existují v každém kraji, zaštiťující je pak Republiková rada seniorů v Praze. Rada seniorů byla založena před deseti lety a vznikla z potřeby hájit zájmy seniorů a zvyšování kvality života seniorů, seniorské bydlení, valorizace penzí, zabezpečování kvality regionální a finančně dostupné zdravotní péče, Zákon o seniorech, ambulantní poradny, to je jen malý výčet programu Rady seniorů. Když se mi dostalo té cti a byla jsem 2014 nominována do funkce předsedkyně krajské rady, mé rozhodnutí bylo jasné, chci u toho být, chci se na tom podílet. Je to jedinečná příležitost vytvářet podmínky pro kvalitní, důstojný a spokojený život seniorské populace, tedy generace, která již společnosti odvedla a stále odvádí nemalé společenské hodnoty. Odpovědnost je na nás všech.

Co konkrétně se vám s kolegy povedlo prosadit? A co naopak zůstává viset ve vzduchu?

Po létech jsme se dočkali například mnohem spravedlivějšího systému valorizací penzí. Povedlo se nám zařídit, aby senioři získali zdarma účinnější vakcínu proti chřipce. Tím to nekončí. Je potřeba vyřešit otázky bytové sociální politiky, protože řada seniorů žije na pokraji bídy. Pokud jeden z partnerů odejde a senior zůstane sám, má velké potíže. Není možnost výměny za menší byt. Bytová politika je obecně špatně nastavená a důsledky dopadají na seniory. Je nutné, aby politici dotáhli do zdárného konce sociální zákon. Vedle toho chceme dělat více přednášek pro seniory, chceme rozšířit bezplatné poradenství, k tomu je nutné zázemí a personál. To vše ale potřebuje alespoň nějakou finanční pomoc státu, kterou se snažíme získat. Řekněme si to na rovinu. Kromě předsedy republikové rady dělají všichni předsedové

a členové krajských rad svou práci zadarmo, s pocitem dobře vykonané práce.

Kromě tohoto patří do vaší práce také organizace některých akcí pro seniory. Popište ty hlavní.

Je toho hodně. Začnu těmi neoblíbenějšími, to jsou sportovní hry. Všeobecně jsou senioři neskutečně hraví. To znamená, pokud jdeme zasportovat, tak to je sázka na jistotu. Krajské sportovní hry pořádáme ve spolupráci s olomouckou univerzitou, což přináší i skvělý mezigenerační kontakt. Dále je to cestování po památkách a návštěvy kulturních akcí. Vloni se nám podařilo ve spolupráci s krajem otevřít Virtuální univerzitu třetího věku v Olomouci. A velkou akcí je také Babička Olomouckého kraje. Letos se konal její druhý ročník.

Tato soutěž vznikla vloni v Olomouci zásluhou krajské rady a rozšířila se dále do celého Česka. Jak vás to napadlo?

Inspirovala jsem se ve slovenském Bardějově, kde existuje Jednota důchodců, s nimiž máme spolupráci. S její předsedkyní, paní Annou Petričovou, si moc rozumíme.

Milena Hesová (52 let)

Kromě funkce předsedkyně Krajské rady seniorů zastává i post poradkyně hejtmana Olomouckého kraje v oblasti sociální. Vedle toho hraje a zpívá se svou kapelou, nejraději na seniorských akcích. Má ráda kulturu, ruční práce všeho druhu, maluje, čte, pěstuje skalničky. Užívá si rodinnou pohodu, ale i organizace akcí pro seniory. K jejím oblíbeným pokrmům patří bramborový knedlík a listový špenát, melouny. Byla nominována na Ženu regionu 2016 a hejtman Olomouckého kraje ji ocenil za práci pro seniory. Je vdána, s manželem Ivanem mají syna, který s nimi žije ve společné domácnosti.

Milena Hesová (vlevo) při oceňování nejstarší seniorky, která se zapojila do soutěže Babička Olomouckého kraje 2017. Foto: V. Kolesárová

Slovo dalo slovo. Rozebíraly jsme naše aktivity a vymýšlely jsme, co bychom mohly společně podniknout. Zrovna na Slovensku chystali odbodnou soutěž. Naše vize do budoucna je, že by soutěž mohla být mezinárodní. To byl prvotní impuls. Nápad se mi zalíbil. Základní myšlenku jsem si rozpracovala. V předsednictvu jsme neměli tušení, jak velký rozměr to nakonec získá. První ročník byla sázka do loterie. Nevěděli jsme, jestli zaplníme pavilon Flory, jestli získáme tímto zcela novým projektem důvěru, aby se našli partneři, kteří nám akci pomohou financovat. Báli jsme se, aby to nedopadlo špatně. První ročník vyšel na 150 procent, přišli lidé, nápad se líbil, bylo to hezké, vkusné a mluvilo se o tom celý rok. A letošní ročník? Tak ten dopadl taky nadstandardně.

Co se letos povedlo dále uskutečnit?

Zcela určitě to byla první Krajská táborová škola v přírodě. Byla to správná myšlenka. Pohled na čtyři devadesátileté účastníky a soutěžící s francouzskými berlemi mi to potvrdil. Na tábore byli právě i lidé, kteří jsou méně pohybliví, mají psychický či fyzický blok. Podařilo se nám je začlenit do kolektivu. Byl to neskutečný týden aktivít, kde byl každý svým vlastním režisérem. Díky sponzorům jsme měli super odměny, které motivovaly. Díky dotaci od kraje jsme mohli zaplatit dopravu, bez které by se tam lidi jen hodně špatně dostávali. Už teď se mi hlásí celé týmy táborníků, kteří chtějí jet zase.

Co plánujete do budoucna?

Pokračovat v tom, co jsme rozjeli. I v klidovém režimu mi mozek šrotuje, a tak mám v šuplíku pár dalších nápadů.

V listopadu se bude rozhodovat o tom, jestli budeme příští rok organizovat Mezinárodní seniorské sportovní hry, nebo to padne na České Budějovice. Pokud na nás, tak ty nápady zůstanou ještě nějakou dobu schované.

Jací jsou podle vás dnešní senioři?

Protože pocházím z vesničky a žila jsem i ve městě, mohu srovnat seniory vesnické a městské. Životní prostředí a okolí člověka hodně poznamená. Vesnický senior má „méně“ kulturní život. Pokud chce navštívit divadlo, musí se zvednout a jet někam do města. Ne každý je schopný se tam dopravit a je to pro něj nekonečná bariéra. Pokud se podaří tyto lidi vytáhnout z domovů, pak nemají čas přemýšlet nad samotou, sklíčeností, bezmocí a slovy: nemůžu, nechci. Ve městě je kultura automatická součástí života. Naopak vesničtí senioři mají dle mého větší sousedskou soudržnost. Všeobecně jsou senioři super. Je to generace, která si zasluhuje velkou pozornost. Všechny etapy jsou důležité, ale u stáří mám pocit, že bychom mu měli věnovat větší pozornost. Ať chceme, nebo nechceme, všem nám ubudou síly. V každém věku je člověk důležitý, a to, že mu nefungují nohy, neznamená, že nemá hlavu a v ní myšlenky, které odžil celý život, a měl by je předat dál.

Ovlivnil váš vztah k seniorům ještě někdo jiný?

Vyrůstala jsem v rodině bez otce. Suploval ho můj dědeček, byl milionový. Babička mi zemřela letos ve věku nedožitých 95 let, děda mi chybí už třicet let. Dodnes na něj vzpomínám s láskou a jsem na něj neskutečně pyšná.

LIDÉ VZPOMÍNÁJÍ NA VŠECHNY SVATÉ I ZEMŘELÉ

Také letos se na začátku listopadu české hřbitovy zaplní více než kdy v roce svícemi, věnci a květinami. Tato výzdoba zkrátka patří k uctění svátku Všech svatých a Památce zesnulých. První zmíněný svátek připadá na 1. listopadu. Vzpomínka na všechny věrné zesulé, Památka všech věrných zemřelých, Svátek zesnulých, Památka zesnulých či lidově Dušičky patří druhému listopadovému dni.

Výzdoba hřbitova o dušičkách.
Foto: V. Kolesárová (3x)

VÝZNAMNÉ HŘBITOVY ČR

Hřbitovy jsou nejen místem posledního odpočinku zemřelých, které tam pak jejich blízcí navštěvují. Vedle duchovního motivu lze v mnohých najít také estetický přesah. Staleté hrobky se sochami a náhrobky se starými písmi, reliéfy, plastikami, neobyčejná vyobrazení nebeských témat ale i letitá stromořadí jakožto němi svědci historie. To vše dodává mnohým hřbitovům neskutečný genius loci. V řadě z nich odpočívají významné osobnosti, jinde pak obyčejní lidé, jejichž život zmařila například válka. V tomto vydání jsme proto vybrali desatero významných a zajímavých pohřebišť, které svou existencí přesahují jak hranice regionu, tak i celé republiky.

Vyšehradský hřbitov a hrobka Slavín

Vyšehradský hřbitov je považován za místo národní hrdosti. Jsou zde pohřbeni nejvýznamnější české osobnosti. Původní farní hřbitov vyšehradské kapituly, který zde stál již v roce 1260, byl v sedmdesátých letech 19. století přeměněn v národní pohřebiště zásluhou vlasteneckých proboštů Václava Štulce a Mikuláše Karlacha.

Karel Hynek Mácha a řada dalších národních osobností odpočívá na vyšehradském hřbitově. Foto: archiv Moravského seniora

Celková rozloha hřbitova, který obklopuje chrám svatého Petra a Pavla dosahuje přes osmdesát hektarů. V době národního obrození v osmdesátých letech 19. století vznikl návrh soustředit ostatky významných osobností národa na jedno čestné místo. Samozřejmě zvítězil Vyšehrad – místo hodné tohoto úkolu. Kolem celého hřbitova byly postaveny novorenesanční arkády s krásnými plastikami a náhrobky. Mramorové náhrobky v jižní a východní části hřbitova pocházejí z dílny Antonína Barvitia.

Dnes je na hřbitově na Vyšehradě pochováno přes 600 významných osobností české národní kultury. Náhrobky tvoří jedinečnou galerii hřbitovní plastiky s díly J. V. Myslbeka, F. Bílka, B. Kafky, O. Španiela, K. Lidického, J. Wagnera a mnoha dalších. V areálu hřbitova se však nacházejí hrobky, které jsou pouze symbolické. To znamená, že zde nejsou uloženy ostatky zemřelé osoby. Jedná se o hrob malíře a spisovatele Josefa Čapka a političky Milady Horákové.

Dominantní postavení mezi náhrobky však zaujímá Slavín. Slavín představuje monumentální hrobku, ve které jsou uloženy významné české osobnosti. Slavín na vyšehradském hřbitově vyrostl v roce 1889 díky spolku Svato-tobor. Hlavním iniciátorem byl spisovatel a obrozenec

František Palacký. Pohřebiště slavných osobností navrhl architekt Antonín Wiehl. Bohatá je také sochařská výzdoba hrobky, které dominuje okřídlená postava Génia vlasti. Při příchodu ke Slavínu upoutají návštěvníky tři tabule. Jména, která jsou zde uvedena, patří prvním umělcům, kteří byli na Slavíně pohřbeni. Jako první zde byl pochován v roce 1901 slavný básník Julius Zeyer, který je autorem veršů na soklech postranních soch: Svých synů prach vlast, truchlíc, zemi vrací, Jich skutky, jásajíc, po věky lidstvu hlásá. Nad tabulemi se jmény je napsáno motto Slavína: „Ač zemřeli, ještě mluví.“ Plastická výzdoba je dílem J. Moudra a tvoří ji po stranách dvě sochy Vlasti jásající a truchlící, na vrcholu socha okřídleného Génia se sarkofágem. Před čelní stěnou Slavína je bronzový krucifix od Václava Levého. Do dnešního dne je zde pohřbeno přes 50 významných osobností.

Z nejvýznamnějších spisovatelů jsou na Vyšehradě pohřbeni Karel Čapek, Karel Hynek Mácha, Jan Neruda, Božena Němcová, Vítězslav Nezval. Z malířů to jsou Mikoláš Aleš, Antonín Chittussi, Julius Mařák, Karel Purkyně, Miloslav Holý. Nechybí ani sochaři Václav Levý, Otakar Španiel, hudební skladatelé: Antonín Dvořák, Bedřich Smetana, Zdeněk Fibich. Další slavná jména patří houslovým virtuosům Františku Ondříčkovi a Josefu Slavíkovi. Z vědců jsou zde pochováni fyziolog Jan Evangelista Purkyně, Jaroslav Heyrovský, nositel Nobelovy ceny v oboru polarografie, či třeba vynálezce František Křižík. Vyšehradský hřbitov se stal poutním místem nejen obyvatel Prahy.

Olšanské hřbitovy

Olšanské hřbitovy jsou největším současným pražským pohřebištem na místě bývalé osady Olšany, dnes mezi čtvrtěmi Žižkov a Vinohrady. Skládají se z deseti zádušních hřbitovů a dvou obecních hřbitovů. Nejstarší

Náhrobek na Olšanském hřbitově. Foto: archiv Správy pražských hřbitovů

TÉMA: DUŠIČKY A VÝZNAMNÉ HŘBITOVY

z nich, jednička, byl založen po roce 1679 na místě velké zahrady, kterou její majitel z obce Olšany Jakub Štika prodal staroměstské obci, aby zde mohla pohřbívat oběti morové nákazy. Spolu s morovým hřbitovem zde byla vystavěna také kaple zasvěcená patronům proti moru, sv. Rochovi, sv. Šebestiánovi a sv. Rozálii. Morový hřbitov se stal posléze veřejným, a postupně se rozrostl až na dnešní plochu více než 50 hektarů.

Na Olšanských hřbitovech je krom běžných občanů pohřbeno i mnoho významných osobností společenského a kulturního života. Je zde udělána naučná stezka, která si klade za cíl postupně zmapovat celou plochu hřbitova, zinventarizovat jednotlivé, třeba již zapomenuté a těžko čitelné náhrobky, a upozornit na ně návštěvníky. Dosud byla takto zpracována oddělení I, II, III, IV, V a VI, a naučná stezka se průběžně dále rozšiřuje. Navštívit zde můžete například hrob Josefa Jungmanna, Františka Čelakovského, dramatika Ladislava Stroupežnického, matematika Bernarda Bolzana, Josefa Lady, Jaroslava Ježka anebo Voskovce a Wericha. Naučná stezka nemá určenou pevnou trasu ani není značená, panely jsou rozmístěny podél cest mezi hroby. Číslovány jsou postupně podle toho, jak byly přidávány, nejsou tedy v terénu většinou číselně za sebou.

Nejstarší části Olšanských hřbitovů jsou charakteristické rozpadajícími se hroby a hrobkami, neudržovanou vegetací a vysokým počtem hrobů, které původní majitelé z různých důvodů opustili. Zároveň jsou tyto lokality mimořádně cenné z památkového a kulturního hlediska. Olšanské hřbitovy donedávna figurovaly na seznamu nejohroženějších nemovitých památek dle evidence NPÚ. Olšanské hřbitovy proto procházejí rozsáhlými revitalizačními pracemi a zásahy restaurátorů. Od 2013 bylo podle Správy pražských hřbitovů zrestaurováno a opraveno na 90 cenných hrobek a náhrobků.

Na Olšanských hřbitovech se dnes nachází přes 112 tisíc dochovaných náhrobků. Dle odborníků zde ale za dobu existence hřbitovů bylo pochováno přes 2 miliony mrtvých. Díky těmto číslům se jedná o největší hřbitov České republiky. Rozloha Olšanských hřbitovů přesahuje 50 ha. Rozlohu více jak 50 ha má také Ústřední hřbitov města Brna.

Ústřední hřbitov města Brna

Jeho rozloha přesahuje zmíněných padesát hektarů. Počet hrobových míst je něco kolem osmdesáti tisíc. Je na něm asi čtyři sta tisíc pohřbených, z toho sto třicet tisíc do země a dvě stě sedmdesát žahem. Počet rozptýlů se blíží k pětácti tisícům a počet vsypů je asi čtyři tisíce.

Projektantem hřbitova o tehdejší rozloze 16 ha byl prof. arch. Alois Prastdorfer, který je autorem i jeho správních budov na Vídeňské ulici č. 96 a Jihlavské, jež byly postaveny v letech 1901 – 1903.

Jeho původní rozloha byla 28 hektarů. Projekt měl zpočátku zpracovat přednosta brněnského stavebního úřadu Franz Neubauer, ale ten náhle zemřel 30. července 1881. Po jeho náhlé smrti se úkolu chopil architekt

Alois Prastorfer, profesor německé stavební průmyslovky v Brně, a už 15. listopadu předložil definitivní nález obecní radě, jež s ním souhlasila. Na jaře roku 1882 byly pod vedením stavitele Johanna Zoufala a za spolupráce zahradníka Karla Jelínka zahájeny terénní práce.

Tento hřbitov se tehdy nacházel daleko za městem a od svého založení nese název Ústřední hřbitov města Brna. Stal se skutečně veřejným městským hřbitovem pro všechny obyvatele města bez rozdílu farní příslušnosti, náboženského vyznání, sociálního postavení, národnosti či rasy. Pouze občané židovského vyznání měli a mají navíc možnost uložit svoje mrtvé i mimo areál tohoto hřbitova na speciální židovský hřbitov v Židenicích u Nezamyslovky ulice.

Za přítomnosti starosty Gustava Morize Winterhollera byl Ústřední hřbitov slavnostně otevřen v sobotu 3. listopadu 1883 a byla to slavnost smuteční, při které zde byl jako první pohřben desetiletý chovanec ústavu pro hluchoněmé Jiří Schimke, v české transkripci uváděný jako Šimek. Jeho hrob je dnes ve skupině 19, hrob č. 118. Obřadní síň nedaleko hlavní brány hřbitova byla postavena až v letech 1926 – 1927 podle projektu arch. Bohuslava Fuchse a arch. Josefa Poláška. Na svou dobu měla tato obřadní síň dokonalé technické vybavení.

Ústřední hřbitov města Brna. Foto: Marie Schmeková

Největší židovský hřbitov

Nový židovský hřbitov na Olšanech je největším židovským hřbitovem České republiky. Nachází se mezi ulicemi Jana Želivského a Izraelská. Hřbitov, který byl založen v roce 1890, se rozkládá na území velkém 101 430 m². Dnes je zde pohřbeno přibližně 25 tisíc zesnulých. Byl zde pohřben spisovatel Franz Kafka. V roce 1958 se hřbitov stal kulturní památkou. Nový židovský hřbitov v Praze 3 je neobyčejně cennou nemovitou kulturní památkou, a to nejen v rámci hlavního města Prahy, ale i celé ČR. Tento největší židovský hřbitov v ČR z roku 1890 je stále používán. Hřbitov ve správě Židovské obce v Praze nahradil tou dobou již nevyhovující starý

Nový židovský hřbitov.
Foto: Jaroslav Fišer,
Židovská obec v Praze.

hřbitov ve Fibichově ulici na Žižkově. Většina jeho staveb je postavena v novorenesančním slohu, obřadní síň je dílem architekta Bedřicha Münzbergera. Na ploše hřbitova se nacházejí náhrobky mnoha stylů, mnohé z nich jsou díly předních českých sochařů a architektů – Jana Kotěry, Josefa Záscheho či Josefa Fanty. Jeho severní zeď je z vnitřní strany lemována rodinnými hrobkami, například rodiny Petschků a Waldesů. Na hřbitově se nachází i památník obětí terezínského ghetta, pomník obětem potopené lodi Patria či pomník obětem prvních transportů do lodžského ghetta v říjnu 1941. Při jižní zdi hřbitova jsou osazeny pamětní desky těch, kteří hrob nemají, protože zahynuli v nacistických koncentračních táborech či neznámo kde. Je zde pohřbena řada významných představitelů židovských obcí, rabinů, obchodníků a průmyslníků, ale i umělců, jako je spisovatel Franz Kafka, básník Jiří Orten, spisovatel Ota Pavel či režisér Zeno Dostál.

Starý židovský hřbitov

Starý židovský hřbitov v Praze patří k nejstarším židovským pohřebišťům na světě a spolu se Staronovou synagogou vytváří nejvýznamnější památku pražského Židovského Města. Cestovatelský magazín National Geographic jej řadí mezi deset turisticky nejzajímavějších hřbitovů světa.

Byl založen v první polovině 15. století. Nejstarší náhrobek pochází z roku 1439, poslední pohřeb se konal o 348 roků později. Areál hřbitova byl během staletí vícekrát rozšiřován, ale jeho plocha přesto nestačila potřebám Židovského Města. Zesnulí tak byli ukládáni do země v až deseti vrstvách nad sebou.

Na hřbitově se nachází na 12 000 náhrobních kamenů, mnohé s poutavou zvířecí i rostlinnou symbolikou.

Nejvýznamnější pohřbené osobnosti: učenec a pedagog, rabi Jehuda Leva ben Becalel, zvaný rabi Löw (zemřel r. 1609), učenec a básník Avigdor Kara (zemřel r. 1439), stavitel Pinkasovy synagogy Aharon Mešulam Horovic (zemřel r. 1545), primas pražského Židovského Města a stavitel Maiselovy synagogy Mordechaj Maisel (zemřel r. 1601), renesanční učenec, historik, matematik a astronom David Gans (zemřel r. 1613), sběratel hebrejských rukopisů a tisků rabin David Oppenheim (zemřel r. 1736).

Malostranský hřbitov na pražském Smíchově

Malostranský hřbitov patří k unikátním památkám na území Prahy a celé České republiky. I zde jsou pohřbeny významné osobnosti.

Hned samotný název hřbitova je zavádějící, neleží totiž na Malé Straně. Hřbitov se rozprostírá na ploše 2,2 ha na území současného Smíchova. Na místě dnešního hřbitova se poprvé začalo pohřbívat v době moru, který Prahu postihl kolem roku 1680 a v průběhu 18. století.

Po změně v pohřbívání, ke které došlo za vlády Josefa II., byly zrušeny hřbitovy kolem kostelů a z hygienických důvodů bylo povoleno zakládat hřbitovy pouze mimo osídlení, za městskými hradbami. Proto byl roku 1786 na místě někdejšího morového pohřebiště založen hřbitov nový, určený pro Malou Stranu, Hradčany, Smíchov a Košíře. V té době jej obklopovalo jen několik hospodářských stavení s vinicemi. Průmyslový rozvoj Smíchova, především pak založení Ringhofferovy továrny v roce 1852, ovlivnil růst bytové zástavby, která hřbitov postupně obklopila. V roce 1884, tedy necelých 100 let od jeho založení, zde bylo pohřbívání ukončeno. Mnohé z hrobů byly zrušeny, náhrobky a ostatky zemřelých byly přemístěny na jiné hřbitovy, zejména na Olšanské hřbitovy a na Vyšehrad (např. Karel Jaromír Erben).

Na unikátním hřbitově jsou pohřbeni především významní představitelé národního obrození a poslední místo odpočinku zde našli známí architekti, sochaři a malíři jako Dietzenhoferové, Platzerové či Antonín a Václav Mánesovi. Nachází se zde významná díla sochařů 19. století: díla několika generací Platzerů, Václava Prachnera, Josefa Malinského, Josefa Maxe a dalších. Blízkost usedlosti Bertramka připomíná, že zde leží generace přátel W. A. Mozarta.

Celý areál hřbitova je rozsáhlou galerií zejména empírové funerální plastiky. Mezi autory náhrobků jsou další slavná jména – František Xaver Lederer, Josef Malinský, Jan Ludvík Kranner, Josef a Emanuel Maxovi. Uprostřed hřbitova stojí nejvýznamnější náhrobek biskupa pasovského, hraběte Leopolda Thun-Hohensteina. Pomník patří k vrcholným dílům sochaře Václava Prachnera.

Malostranský hřbitov po rekonstrukci.
Foto: archiv Správy pražských hřbitovů.

TÉMA: DUŠIČKY A VÝZNAMNÉ HŘBITOVY

Byl ulit v hořovických hutích a je významnou památkou uměleckého slévárství u nás.

Známý je také náhrobek Svaté holčičky, dílo Josefa Maxe z r. 1851 – na kamenném podstavci ležící postavička děvčátka, ke kterému děti spontánně začaly nosit svá přáníčka a kytičky. Příběh holčičky bývá vyprávěn v různých obdobích. Podle pověsti žilo v jedné rodině na Újezdě milé a hodné děvčátko, které jednoho dne vypadlo nešťastnou náhodou z okna. Podle jiné pověsti se jednalo o dcerku malíře Kristiána Rubena, která zemřela v nejranějším dětském věku na tuberkulózu. Kolem náhrobku vznikla legenda, kterou zpracoval František Kožík v knize Svatá holčička.

Areál hřbitova je mimořádně cennou památkou nejen z hlediska estetického a umělecko-historického, ale i vzhledem k tomu, že je zde pohřbeno mnoho významných osobností. Přestože se jedná o zapsanou nemovitou kulturní památku, hřbitov takřka 130 let postupně chátral a stav stromů i náhrobků byl v posledních desetiletích alarmující. Hřbitov byl od roku 2001 pro veřejnost nepřístupný a upadal v zapomnění.

V uplynulých letech se tedy uskutečnila revitalizace hřbitova, jejímž primárním smyslem bylo jeho otevření veřejnosti. V jejím rámci bylo zřízeno zázemí pro vrátného a ostrahu, pracoviště restaurátora, veřejné osvětlení, byl vybudován kamerový systém s 25 kamerami. U všech stromů byly po dendrologickém průzkumu provedeny zdravotní a bezpečnostní řezy, 28 stromů bylo vykáceno a místo nich bylo nově vysazeno celkem 44 lip a jasanů. Došlo ke kompletní renovaci všech cest, kdy byl stávající asfalt nahrazen mlatovým povrchem. Prostor před kostelem pak byl vydlážděn pískovcovou dlažbou. Hřbitov byl rovněž nově vybaven 36 lavičkami a 20 odpadkovými koši. Vznikl tak důstojný prostor určený ke konání pietních návštěv, kulturních akcí a vlastivědných exkurzí – prostor výjimečného genia loci.

Vojenský hřbitov v Milovicích

Jedná se o pietní místo, kde je pochováno více než šest tisíc válečných zajatců, kteří prošli zajateckým táborem především v období 1. světového válečného konfliktu. Jsou

zde pochováni Rusové, Poláci, Češi, Rakušané, Maďaři, Srbové, Lotyši, Litevci, Turci a v neposlední řadě Italové, kterých zde odpočívá celkem 5 276, což je vůbec nejvíce v České republice. Proto se také hřbitovu říká „italský“. Zpočátku byla těla zajatců pochovávána na místním civilním hřbitově, který však nemohl pojmout tak vysoký počet těl a tudíž došlo v roce 1915 ke zřízení zmiňovaného hřbitova. Po založení hřbitova byla těla zemřelých ukládána k poslednímu odpočinku po jednom, ale se vzrůstajícím denním počtem úmrtí bylo přistoupeno k pohřbívání do hromadných šachet. Hřbitov lze nazvat multinárodnostní i multináboženský. Během II. světové války zde byly uloženy ještě ostatky příslušníků Wehrmachtu, které však byly později exhumovány a převezeny na německý hřbitov v Mariánských Lázních.

Od února 1915 do prosince 1945 bylo na hřbitově pohřbeno 6250 lidí. Pak už se na hřbitově nepohřbívalo. Jeho rozloha je přibližně 7500 m².

Na začátku listopadu se zde každoročně koná slavnostní pamětní obřad za účasti zástupců Velvyslanectví Italské republiky v Praze, ministerstev obrany Itálie a České republiky a dalších civilních, vojenských a duchovních představitelů obou zemí a města Milovice.

Nejmenší hřbitov v ČR

Malebná vesnička Hluboké na Třebíčsku, ležící asi 8 kilometrů od Náměstí nad Oslavou, se v roce 2007 zapsala do českých rekordů. Může za to místní hřbitůvek, který je nejmenším hřbitovem v České republice. Hřbitov v obci Hluboké byl zaregistrován dne 5. ledna 2007 Agenturou Dobrý den jako nejmenší hřbitov v České republice. Jeho vnitřní plocha je 102 metrů čtverečních a nalézá se zde 7 hrobů.

Vznik evangelického hřbitůvku o rozměru 10 krát 10 metrů na okraji lesa umožnil v roce 1781 Josef II., první zmínky o něm pak pocházejí z roku 1885. Rodina zakladatele hřbitova Josefa Sklenáře zde dodnes pečuje o jeden z hrobů.

Na hřbitově byli po druhé světové válce v květnu 1945 pochováni tři sovětsí vojáci. Jejich ostatky museli muži obce Hluboké v prosinci 1945 vykopat a na vozech je převáželi do společného hrobu v Ořechově u Brna.

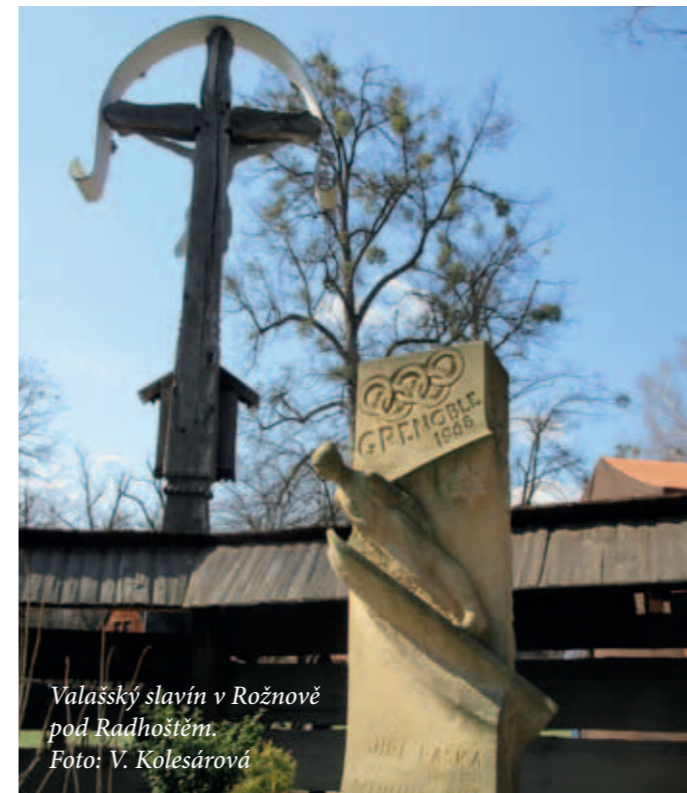
Vojenský hřbitov v Milovicích.
Foto: www.milovky.cz

Nejmenší hřbitov v ČR.
Foto: www.kudyznudy.cz

Valašský Slavín

Myšlenka Valašského Slavína vznikla v 60. letech 20. století. Původním záměrem tehdejšího ředitele Valašského muzea v přírodě Jana Rudolfa Bečáka a jeho spolupracovníků Josefa Maléře a prof. Karla Langera v roce 1965 bylo vytvořit imitaci vesnického hřbitova v blízkém okolí kostela, jak to v minulosti bylo na Valašsku obvyklé.

Valašský slavín v Rožnově
pod Radhoštěm.
Foto: V. Kolesárová

Prostor kolem kostela sv. Anny, určený pro hřbitůvek, byl ohraničen parkánovým plotem, původně však skutečným hřbitovem nebyl. Zpočátku mohl být spíše považován za jakési valašské lapidárium železných křížů, kamenných náhrobků různých tvarů a ukázek historických náhrobků, přičemž mimořádnou pozornost návštěvníků poutaly velké kamenné náhrobky fojtů a valašských portášů. Až od roku 1969 byl hřbitůvek postupně proměňován na Valašský Slavín významných osobností, které se zasloužily o rozkvet Moravského Valašska – spisovatelů, malířů, národopisných pracovníků, hudebních skladatelů, sběratelů písní a v poslední době také sportovců. Na jejich hroby byly umístovány plastiky renomovaných umělců. Prvním pietním aktem bylo přenesení ostatků valašského muzikanta Janka Pelára z Pržna. Jejich uložení se uskutečnilo 5. 10. 1969. Takto vznikl Valašský Slavín, jenž je podle nového statusu čestným pohřebišťem, kde je podmínkou uložení zpopelněných ostatků. Čestné pohřebišťe zahrnuje například hroby spisovatele Jana Karfiáta či sportovců Emila Zátopka a Jiřího Rašky.

Národní hřbitov v Terezíně

Vznikl uměle, až po osvobození v roce 1945. Podnět k jeho zřízení vyšel z řad bývalých vězňů a pozůstalých, na jejichž žádost byly exhumovány tělesné ostatky vězňů

z šesti hromadných hrobů na šancích Malé pevnosti, kam se pohřbívalo v období od 1. 3. do 7. 5. 1945. Mezi exhumovanými byli i vězni z pochodů smrti, kteří v květnových dnech roku 1945 přišli do Malé pevnosti. Dne 16. září 1945 se pak za účasti bývalých vězňů, pozůstalých, čestných představitelů politického a veřejného života poválečného Československa a široké veřejnosti konal slavnostní pohřeb všech 601 exhumovaných obětí. Tohoto pohřbu se např. zúčastnil ministr zahraničních věcí Jan Masaryk a JUDr. Milada Horáková, která promluvila za vězněné ženy. Od skončení války se Terezín stal poutním místem československého lidu. K prvnímu výročí osvobození se na Národním hřbitově konala 12. 5. 1946 vzpomínková slavnost. Součástí programu byl pohřeb exhumovaných obětí ze společného hrobu v Lovosicích, z hromadných hrobů nalezených v prostoru koncentračního tábora v Litoměřicích a z obecního hřbitova v Terezíně.

Do společného hrobu na Národní hřbitov byl také uložen popel 52 vězňů popravených 2. 5. 1945 v Malé pevnosti. Dále sem byly přemístěny do jednotlivých hrobů urny obětí tyfové epidemie z terezínského krematoria a rovněž popel vyzvednutý z velké jámy v jeho blízkosti. Jednalo se z velké části o zemřelé z terezínského ghetta. Ještě v roce 1958 byl při stavebních pracích v blízkosti bývalé podzemní továrny Richard nalezen hrob s lidským popelem. Bylo zjištěno, že se jedná o pozůstatky židovských vězňů z terezínského ghetta. Rovněž tento nálezný byl pochován na Národním hřbitově.

V současné době se na Národním hřbitově nachází 2 386 jednotlivých hrobů (urnových nebo kosterních). Další tisíce zemřelých z Malé pevnosti, terezínského ghetta,

Terezínský hřbitov.
Foto: Ladislav Faigl

koncentračního tábora v Litoměřicích, ale i těch, kteří do Terezína přišli na konci války pochody a transporty smrti, jsou pochovány ve společných hrobech označených pěti pylony. Celkem se na Národním hřbitově nacházejí ostatky asi 10 000 obětí.

Foto: Ladislav Faigl

Připravila Veronika Kolesárová
za využití informací od: Židovské obce v Praze,
Židovského muzea v Praze, Správy pražských hřbitovů,
Magistrátu města Brna, Valašského muzea
Rožnov pod Radhoštěm a Památníku Terezín

AKCE V LISTOPADU

Zahájení vánočních trhů v Olomouci

23. 11., Horní a Dolní náměstí v Olomouci

Ve čtvrtek 23. 11. vypuknou v Olomouci oblíbené vánoční trhy. Slavnostní rozsvícení vánočního stromu se uskuteční v 18 hodin. O půl hodiny později vystoupí Vašo Patejdl v pořadu Všechny hity od Elánu po Fontánu. Podrobnosti o olomouckých vánočních trzích přineseme v dalším vydání. Zde je výběr z programu do konce měsíce:

- 25. 11. 16:00 – Pavel Žalman Lohonka & spol.
18:00 – Leona Machálková, recitál
- 26. 11. 16:00 – Jan Spálený & ASPM
18:00 – Fleret

POZVÁNKY

Vánoční ozdoby

2. 11., Hollarova galerie v Šumperku

Výstava Vánoční ozdoby představuje soukromou sbírku sběratelky Jitky Mrkosové ze Šumperka. K vidění budou nejrůznější druhy vánočních ozdob vyráběných z různých materiálů, např. z vosku, vaty, papíru, skleněné foukané a perličkové ozdoby. Sortiment vyráběných vánočních ozdob byl neobyčejně široký, ozdoby zahrnovaly několik okruhů. Byly to kupříkladu předměty denní potřeby, dětské hračky, zelenina, ovoce, zvířata, lesní plody, květiny, pohádkové bytosti, ale i výtvarné techniky, kola, saně, vozíky, auta a mnohé jiné. Vstupné: plné 30 Kč, snížené 15 Kč, děti do 6 let zdarma. Vernisáž se uskuteční 2. 11. v 17 hodin. Výstava potrvá do 4. 2. 2018.

Bystřické banjo 2017

4. 11., 15.15 hodin, Hotel Zámek Velká Bystřice

XIX. ročník festivalu tramské, folkové, country a bluegrassové muziky. Vystoupí skupiny Fredáci, Kofe@Vlna s Víví (semifinalistka Superstar a finalistka Hlasu Československa), Lístek, Podjezd, Přátelé, Šediváci a Švédova trojka. V 15.15 hod. vystoupí jako předkapela MS Band Velká Bystřice. Přehlídku moderuje lipenská zpěvačka Blanka Tornádo Prudilová. Vstupenky s místenkou v předprodeji do 1. listopadu v KIC Velká Bystřice za 140 Kč, na místě za 170 Kč. Představitelé radnice vylosují 3 výherce, občerstvení zajištěno, tradiční společné závěrečné zpívání.

Bude to jinak! Ondřej Havelka a jeho Melody Makers

10. 11., 19 hodin, Kinosál MKZ Uničov

Proč to bude jinak? Protože všechny kusy, jež v rámci jubilejního show u příležitosti dvacátého výročí existence bandu naši milí swinguchtiví očekávali, se prostě nevešly! Zjištění radostné, situace překerní. A tak jsme se rozhodli, že navážeme na náš poslední koncertní program Nás to tady nebaví, který zaznamenal u ctěného publika velký ohlas, a premiérové kusy připravené na tuto sezonu potkáme písněmi, jež si naši věrní žádají. Znovu se tedy budeme společně radovat ze swingových kusů žhavých i sladkých, v každém případě však uchu lahodících a za srdce beroucích. Vstupné: 400 Kč, předprodej probíhá v Městském informačním centru Uničov. Dopředí na místě v pokladně kina jednu hodinu před koncertem + 50 Kč.

750 let města Jeseník

do 19. 11., Hlavní sál Muzeum Jesenicka

Výstava, která je součástí XVII. Svatováclavského setkání a zároveň oslav 750letého výročí první písemné zmínky o Jeseníku, má za cíl provést návštěvníka bohatou a pozoruhodnou historií města od jeho počátků v roce 1267 až po současnost. Na základě jednotlivých časových bodů spjatých s nejdůležitějšími a nejvíce zlomovými mezníky dějin města představí charakteristické události či oblasti, které formovaly město, jeho tvář a obyvatelstvo. Vedle nejstarší historie výstava seznámí s hornickou minulostí města, čarodějnickými procesy, událostmi spojenými s třicetiletou válkou a válkami o slezské dědictví, rozvojem města v 19. století v souvislosti s textilním podnikáním, vznikem lázní a dalšími klíčovými momenty jako rozkvět spolkového života, industrializace či budování muzejní instituce. Stranou nezůstanou ani katastrofy v podobě požárů či povodní a připomenuty budou zásadní mezníky 20. století a jejich vliv na fungování a podobu města. Jednotlivá témata budou prezentována nejrepresentativnějšími předměty ilustrující dané období či událost.

V sobotu 4. 11. 2017 se od 10 do 11 hodin uskuteční **workshop Tvorba zakládací listiny města**. Vstupné na workshop je 30 Kč. Vstupné na výstavu: plné 40 Kč, snížené 20 Kč.

Nedělní taneční party

5. a 19. 11., od 13.30 do 17.30 hodin, MD Přerov

Také v listopadu se uskuteční taneční setkání pro seniory. Vstupné na tradiční nedělní party pro mládež seniorského věku stojí 70 korun.

Podzimní procházka po jesenických hřbitovech

11. 11., 8.30 hodin sraz na Lipovské ulici

Hřbitovy byly vždy tajemnými místy, kde se svět živých setkával se světem mrtvých. Hřbitovy jsou však i místem historické paměti. Během exkurze historička Vlastivědného muzea Jesenicka Božena Kaňáková seznámí návštěvníky se zajímavostmi jesenických hřbitovů na Husově ulici a v Jeseníku – Bukovicích. Zároveň připomene významné jesenické osobnosti, které jsou na hřbitovech pochované. V průběhu naší procházky se podíváme také na místa, kde stály nejstarší jesenické hřbitovy. Sraz účastníků exkurze je v 8.30 hodin na parkovišti na Lipovské ulici před Knihovnou Vincenze Priessnitze. Cena exkurze je 30 Kč.

**„Díky, Šumperku“
Vladimiro Myszak 1969–2017**
23. 11., Vlastivědné muzeum Šumperk

Kreslíř, grafik, kurátor a designér Vladimiro Myszak žije dlouhá léta v severomořském přístavním městě Bremerhaven. Narodil se však v Argentině a studoval na Střední uměleckoprůmyslové škole v Uherském Hradišti. Část jeho života je nezapomenutelně spojena se Šumperkem, kde v letech 1967–1968 působil v muzeu. Věnoval se i vlastní tvorbě. Po roce 1969 odešel do emigrace, usadil se v Německu. Řídí ateliér zaměřený na průmyslový a interiérový design. Před dvěma lety začal provozovat uměleckou galerii. Na sklonku roku 2017 se téměř po půlstoletí vrací výstavou svých kreseb, grafik a maleb do šumperského muzea. Vernisáž se koná 23. 11. v 17 hodin.

Akademie seniorů

7., 14., 21. a 28. 11., 14 hodin, Lipka Tetín

Také v listopadu pokračuje cyklus přednášek pro seniory. První, která se koná 7. 11., se bude týkat bonsajů, jejich historie a základů jejich tvarování. Jaroslav Servus bude vyprávět také o jednotlivých typech bonsajů. O týden na to Ivan Čech přiblíží informace o prostějovském zámku. Účastníci se mohou těšit také na cestovatelskou přednášku. Povídání o Antarktidě s Lenkou Javůrkovou se koná 21. 11. a při posledním listopadovém setkání se budou vyrábět papírové hvězdy. Organizátoři vzkazují, aby si zájemci s sebou vzali ostré nůžky.

Prodejní výstava SPCCh

9.-10. 11., 8 – 17 hodin, zámek ve Velké Bystřici

Přijďte si nakoupit milé drobnosti a ochutnat domácí perníčky z dílen nejen našich babiček... Pořádá Svaz postižených civilizačními chorobami. Nakoupit můžete drobné dárky, ručně vyráběné vánoční ozdoby, domácí perníčky a krásně zdobené vánoční cukroví. Místo konání spolková místnost radnice.

**Hradišťan & Jiří Pavlica
pro Nadaci Malý Noe**

10. 11., 19 hodin, sál Reduta MFO

Benefiční koncert pro Nadaci Malý Noe, vystoupí Hradišťan & Jiří Pavlica, Moravská filharmonie Olomouc, Pěvecký sbor Žerotín. Předprodej v podloubí olomoucké radnice, vstupné 350 Kč, 200 Kč.

DOBRÉ MÍSTO PRO ŽIVOT
20 let nejlepší adresa ve městě
olomouc.cz

GALA VEČER

DOBRÉHO MÍSTA PRO ŽIVOT
na podporu SŠ, ZŠ a MŠ pro sluchově postižené

Kdy: pátek 17. 11. 2017 od 19:30
Kde: NH Collection Olomouc Congress
Moderují: Martina Qweetko Procházková, rádio Haná
Kapely: Dětský domov Olomouc, Fantajm music band

SOUČÁSTI VEČERA: Křest kalendáře • Bohatá tombola • Baletní studio
Patron večera i kalendáře Jan Antonín Duchoslav

Předprodej: informační centrum v podloubí radnice
Rezervace: novotna@olomouc.cz, 603 489 941

Hlavní partneri: FGP STUDIO, FCFRnet, OLOMOUCKÝ tenis, WWW.PALE.NET, ARES, ICH, farmak, WALTR, 211, ZZIP, KINO METROPOL

Vstupné 200 Kč / 100 Kč (ZTP)

FKS FILMOVÝ KLUB SENIORŮ

6. 11. ^{PO} **Víno nás spojuje** T

13. 11. ^{PO} **Zahradnictví: Dezertér** Č

23. 11. ^{ČT} **Chlapi nepláčou** T

27. 11. ^{PO} **Pěkně blbě** T

k vyzvednutí na pokladně **FKSkarta**

ČESKY TITULKY T
D - DABING
VSTUPNÉ 70,- ZMĚNA PROGRAMU VŽDY 14:00 VYHRAZENA.

KINO METROPOL

Šlágr v Zábřehu: Black Band

12. 11., 15 hodin, KD Zábřeh

Taneční odpoledne se slovenským BLACK BANDEM, který je známý především díky účinkování v Československé lidové televizi Šlágr. Oblíbená kapela hraje písně slovenského středního proudu, světové evergreeny i lidové melodie. Jedinečný zvuk jí dodává Jana Apolenová se svým sametovým hlasem v doprovodu tří mužských vokálů. Neexistuje lepší zábava na nedělní odpoledne! Občerstvení zajištěno. Vstupné: 180 Kč.

Moravské divadlo Olomouc LISTOPAD 2017

1. st 19:00 C	Vzpoua nevěst	Činohra	
2. čt 19:00 -	Sluha dvou pánů	Činohra	
3. pá 19:00 P	Zkrocení zlé ženy	Balet	PREMIERA
4. so 19:00 X	Zkrocení zlé ženy	Balet	
5. ne 10:00 RPP	Jája a Pája	Pohádka	Divadlo Radost Brno
14:00 OPP	Jája a Pája	Pohádka	Divadlo Radost Brno
19:00 -	Jiří Suchý 85+	Koncert J. Suchého a J. Malavcové	
6. po 19:00 K	Zkrocení zlé ženy	Balet	
7. út 19:00 -	Robin Hood	Činohra	
8. st 19:00 -	QUEEN - The show must go on!	Balet	
10. pá 19:00 V	Jméno	Činohra	
11. so 19:00 -	Mistr a Markétka	Činohra	SENIORÍ -30%
12. ne 14:30 ND	Řecké pašije	Opera	
14. út 19:00 L	Země úsměvů	Opereta	
16. čt 19:00 D	Vzpoua nevěst	Činohra	
17. pá 19:00 -	Perly panny Serafínky	Opereta	
19. ne 16:00 YO	Hledám děvče na boogie woogie	Opereta	RODINNÉ DIVADLO
21. út 19:00 -	Hraběnka Marica	Opereta	NÁS TIP
22. st 19:00 ST	Othello	Balet	
23. čt 19:00 -	Kouzelná flétna	Opera	SENIORÍ -30%
24. pá 19:00 P	Cyrano z Bergeracu	Činohra	PREMIERA
25. so 16:00 ZO	Dáma s kaméliemi	Balet	NÁS TIP
27. po 19:00 A	Cyrano z Bergeracu	Činohra	
28. út 19:00 B	Zkrocení zlé ženy	Balet	
29. st 19:00 C	Vinobraní	Opereta	
19:00 -	Central Park West	Činohra	Hrajeme v Divadle hudby
30. čt 19:00 -	Louskáček	Balet	

• představení bez přestávky, * v českém znění s hudebními čísly v německém originále

Zájezdů divadla: 7.11. Hledám děvče na boogie woogie Prostějov, 9.11. Jméno Český Těšín, 10.11. QUEEN - The show must go on! Kolín, 15.11. QUEEN - The show must go on! Třinec, 26.11. Louskáček Tábor, 28.11. Královny Přerov, 30.11. Když se zhasne Ostrava

Skolní představení: 3.11. Sluha dvou pánů 10:00, 9.11. Tarzan - král džungle 10:00, 15.11. O líných strašidlech 10:00, 20.11. Tarzan - král džungle 10:00

Změny vyhrazeny. Aktuální program naleznete na www.moravskedivadlo.cz. Předprodej na listopad zahájen 2.10.2017 v 9:00 hodin.

Zřizovatelem Moravského divadla Olomouc je statutární město Olomouc

www.moravskedivadlo.cz | tel.: 585 500 500

Svatomartinská Olomouc

11. 11., Univerzitní ulice

Již od roku 2011 Olomoucká vinná společnost pro milovníky vín připravuje svátek mladého vína. Probíhají ochutnávky z 10 vinařství, která získala v komisi právo svá vína nazvat Svatomartinskými víny. Stejně jako v celé republice i my 11. 11. od 11.00 hod. slavnostně otvíráme mladá vína tohoto ročníku. Oslava svátku sv. Martina, ochutnávka a prodej mladých vín.

Šátkový bazar pro dobrou věc

11. 11., 11 – 18 hodin, Galerie Šantovka

Společnost pro ranou péči pořádá v sobotu 11. 11. v přízemí olomoucké Galerie Šantovka Šátkový bazar. Výtěžek z prodeje pomůže těžce nemocným dětem z olomouckého regionu. V 16 hodin bude za přítomnosti patronky akce, oblíbené české herečky Valerie Zawadské, zahájen prodej šátků a kravat známých osobností. Chcete ulovit nejlepší kousky a darovat svým blízkým nebo kamarádům kravatu od Saši Rašilova, Vojty Dyka, OH vítěze Davida Svobody nebo šátek Bány Špotákové, Táni Vilhelmové a dalších hereckých či sportovních osobností? Nepotřebné šátky či kravaty můžete darovat do 9. 11. i vy. Více informací na www.ranapece.cz

Hvězdné mapy

13. 11., 16.30 hodin, KD Echo Lipník nad Bečvou

Do kavárny Echa přijede v pondělí 13. listopadu astronom Karel Trutnovský z prostějovské hvězdárny. Pro zájemce o astronomii vybral téma o hvězdných mapách. Po jejím skončení následuje v případě dobrého počasí pozorování hvězdné oblohy astronomickým dalekohledem. „Prohlédneme si mlhoviny, dvojhvězdy, hvězdkupy a naše putování hvězdnou oblohou zakončíme u vzdálené galaxie,“ slíbil Karel Trutnovský. Vstupné 50 Kč, akademici zdarma.

Talk show Zbigniewa Czendlika

13. 11., 20 hodin, kino Metropol Olomouc

Zbigniew Jan Czendlik (1964), řečený Zibi, je římskokatolický kněz polské národnosti, působící od roku 1992 v České republice, a děkan lanškrounský. Je mediálně známý zejména díky přátelským vztahům s řadou osobností z oblasti kultury, šoubyznysu a sportu. Působí rovněž jako moderátor, např. v pořadu České televize Uchem jehly (2011) nebo Českého rozhlasu Jak to vidí (2015). Rád sportuje, dříve hrával fotbal, nyní se věnuje golfu, občas si zahraje tenis nebo lyžuje. Obsahem talk show POSTEL HOSPODA KOSTEL je vyprávění příběhů ze života osobního, kněžského i jiného... podané humorem jemu vlastním. V průběhu 90-ti minut se tak dotýká mimo jiné problematiky současného světa, s čímž se rád s diváky otevřeně podělí.

Součástí pořadu je autogramiáda knihy Zbigniewa Czendlika a Markéty Zahradníkové se stejnojmenným názvem Postel hospoda kostel, která vyšla v říjnu 2016 a za níž obdrželi cenu čtenářů v rámci soutěže Magnesia litera 2017. Vstupné 290 korun.

Doba experimentů – vývoj ochranné zbroje ve 14. až 1. pol. 15. století

14. 11., 17 hodin, Korvinský dům v Přerově

Přednáška k výstavě Středověké a raně novověké zbraně Přerovska. Z. Schenk a P. Žákovský. 17.00 Korvinský dům. Vstupné 10 Kč.

Kameloti zahrají v Přerově

15. 11., 19.30, MD Přerov

Koncert k 35. výročí oblíbené folkové kapely bude hostit Městský dům v Přerově 15. 11 od 19.30 hodin. Vstupné: 220 Kč, 180 Kč, 100 Kč.

Větrání: Podzim na Blatě

17. 11., 9.05 – 16 hodin, hlavní nádraží Olomouc

Státní svátek můžete strávit na nenáročném dvanáctikilometrovém procházce podél říčky Blaty. Trasa vede ze Senice na Hané přes Seničku do Náměště na Hané, sleduje naučnou stezku Elišky z Kunštátu a zastavíme se u pramene a kapličky u osady Svatá Voda. Sraz účastníků v 9:05 na vlakovém nádraží v Senici na Hané. Předpokládaný návrat do 16. hodiny. Více na www.radostzpohybu.cz/vetrani.

Jana Boušková: Má vlast

15. 11., 19 hodin, sál Reduta MFO

Harfistka Jana Boušková je výjimečnou reprezentantkou české klasické hudby doma i v zahraničí. Jako jediná česká laureátka nejprestižnějších harfových soutěží světa se záhy stala velmi žádanou umělkyní vystupující na předních pódiiích po celém světě. Současně působí i jako sóloharfistka České filharmonie. Pro letošní podzim Jana Boušková připravila mimořádné sólové turné s názvem Má Vlast. Na něm představí ve významných českých metropolitách svůj nový program složený z české hudby, a to ve světové premiéře. Těšit se můžete mimo jiné na premiéru harfových úprav částí Mé vlasti. Královna harfy se představí 15. listopadu ve Velkém sálu Reduty v Olomouci. Vstupenky k dostání v síti Ticketportal nebo v olomouckém informačním centru. Vstupné: 250–350 Kč.

Foto: Radek Cihla, Empresa Media

Přednáška o Ženském dobročinném spolku v Jeseníku

16. 11., 19.30 hodin, Vinckovo kafe

Dobročinné a sociální spolky patřily k významným činitelům společenského života ve městech. Jedním z těchto spolků byl i Ženský dobročinný spolek v Jeseníku, který se také výrazným způsobem podílel na zřízení a chodu několika důležitých jesenických charitativních institucí. Přednáška zmapuje působení ženského dobročinného spolku v Jeseníku od konce 19. století do 30. let 20. století. Zároveň zhodnotí jeho význam pro oblast Jesenicka v kontextu činnosti dalších spolků v Jeseníku. Přednášku povede Božena Kaňáková, historička Vlastivědného muzea Jesenicka. Přednáška se bude konat 16. 11. od 19.30 hodin v prostorách „Vinckova kafe“. Vstupné na přednášku je 20 Kč.

BluesAlive 2017

16. – 18. 11., Dům kultury Šumperk

Mezinárodní hudební festival Blues Alive, který proběhne od 16. do 18. listopadu 2017 v Šumperku, hlásí měsíc před začátkem vyprodáno. „Je to v naší historii vůbec poprvé, kdy máme vyprodáno s takovým předstihem. Zájem fanoušků nás těší a děkujeme za velkou přízeň. Na tři hlavní večery vstupenky k dostání již vůbec nebudou, na doprovodné akce a menší koncerty bude zbytek vstupenek k dostání pouze na místě,“ říká ředitel Blues Alive Vladimír Rybička. Díky státnímu svátku 17. listopadu, který letos připadá na pátek, mohli pořadatelé rozšířit dobu konání o jeden celý plnocenný festivalový koncert ve čtvrtek 16. listopadu. V jeho finále zahraje největší hvězda letošního ročníku, americký kytarista Jonny Lang.

Archiv ve škole, škola v archivu

do 30. 11., Státní okresní archiv Šumperk, Bří. Čapků 35

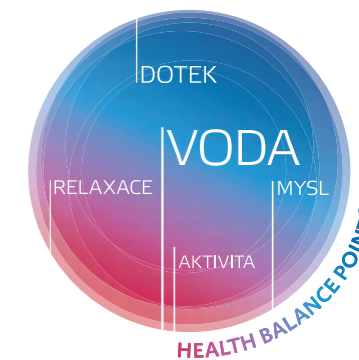
Výstava je otevřena pro veřejnost vždy v pondělí a ve středu od 8 do 17 hodin, po domluvě též v úterý a v pátek (tel.: 583 212 248, e-mail: podatelna@su.archives.cz).

Placená inzerce

TERMÁLY | LOSINY

HŘEJIVÉ SRDCE JESENÍKŮ

UNIKÁTNÍ TERMÁLNÍ PARK V JESENÍKÁCH

TIP NA DÁREK

Dárkové poukazy do Termálů

Využijte slevy a bonusy při ubytování ve Wellness hotelu DIANA www.diana-losiny.cz

- termální park, jediný svého druhu v České republice
- bazény napouštěné přírodní termální vodou a vodní atrakce
- sauny – finská, solná, parní, aromatická a ledová komora
- široká nabídka masáží
- cvičení v bazénu, animační programy
- zázemí pro rodiče s dětmi
- restaurace s vynikající kuchyní
- celoroční provoz
- sledujte náš kalendář akcí

www.termaly-losiny.cz

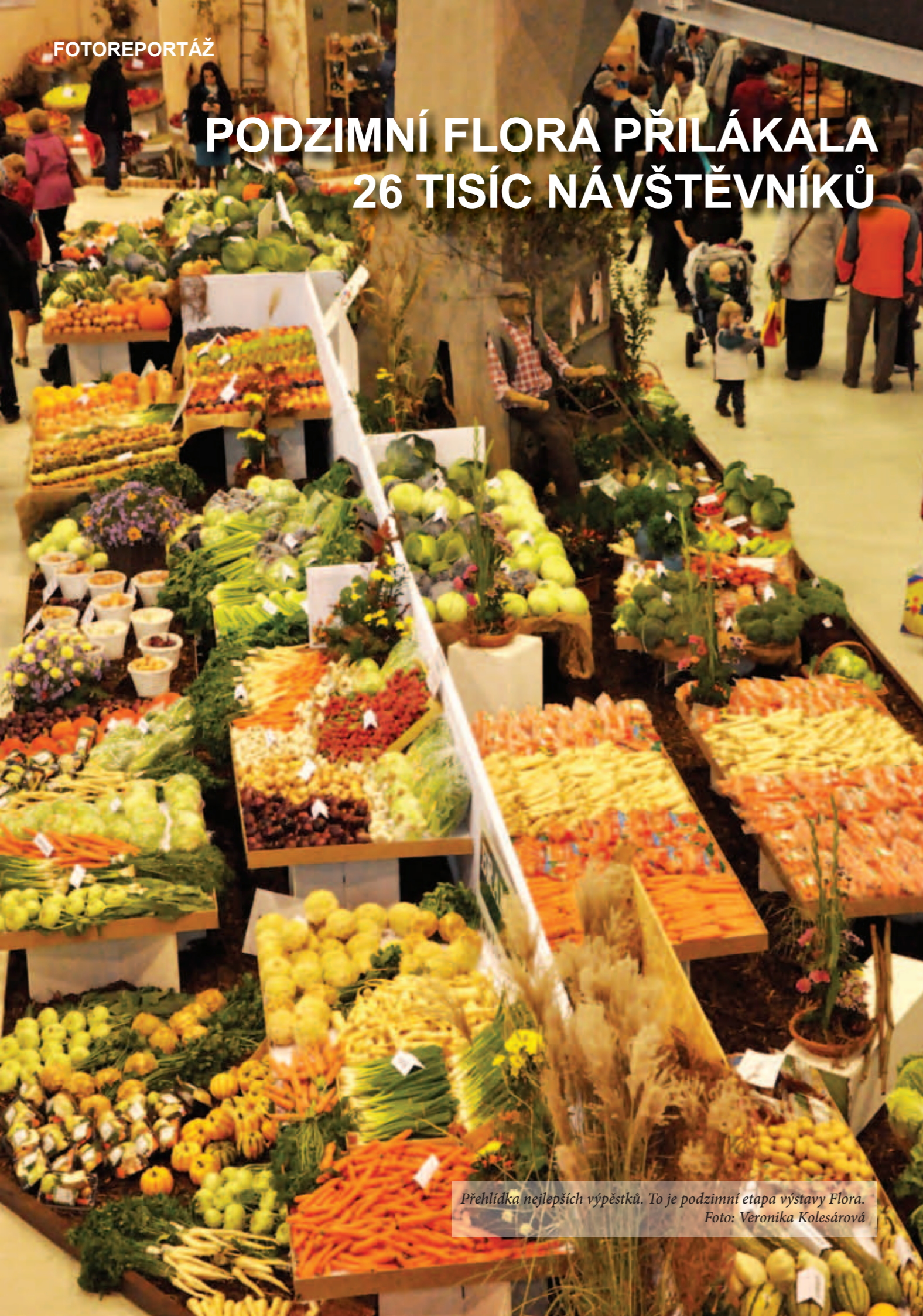
platí do 8. 12. 2017 ve dnech ÚTERÝ až PÁTEK

tímto kuponem získáváte slevu na vstupné 10 %

slevy se nesčítají

TERMÁLY | LOSINY

PODZIMNÍ FLORA PŘILÁKALA 26 TISÍC NÁVŠTĚVNÍKŮ

Přehlídka nejlepších výpěstků. To je podzimní etapa výstavy Flora.
Foto: Veronika Kolesárová

Návrat ke kořenům. Takové bylo hlavní motto letošní poslední, podzimní etapy zahradnické výstavy a veletrhu Flora Olomouc. Během čtyř dnů prošlo branami Výstaviště Flora Olomouc i přes proměnlivé počasí kolem 26 tisíců návštěvníků včetně držitelů čestných a volných vstupenek. Je to zhruba o pětistovku více než vloni při stejné etapě výstavy.

Letošní 22. ročník celonárodní výstavy ovoce, zeleniny a školkařských výpěstků Flora Olomouc – podzimní etapa, nad kterým opět převzal záštitu ministr zemědělství Marian Jurečka, doplnily už tradičně oblíbený festival gastronomie a nápojů Olima a také Podzimní zahradnické trhy. Navíc poprvé v České republice hostila podzimní Flora mezinárodní přehlídku ovoce Europom a Český zahrádkářský svaz na ní oslavil šedesáté výročí své existence. Motto podzimní Flory znělo tentokrát Návrat ke kořenům. Návštěvníci si mohli nejen ve stejnojmenné hlavní expozici v největším pavilonu A vychutnat rozmanité barvy i vůně toho nejlepšího ovoce a zeleniny od špičkových tuzemských producentů – členů Zelinářské unie Čech a Moravy a Ovocnářské unie ČR. Přístavba pavilonu A patřila expozicím Europomu a tradiční představení Českého zahrádkářského svazu s ovocem, zeleninou, prodejem burčáku a vín, výstavkou hub a také vyhledávaným poradenstvím mělo tentokrát své místo v pavilonu G.

Na galerii hlavního pavilonu A potěšily návštěvníky oblíbené Dny moravských vín s řízenými degustacemi vedenými zkušenými odborníky-sommeliéry. V sobotu byly na podiu vedle „áčka“ vyhlášeny výsledky 14. ročníku Grand Prix ovocných destilátů Flora košť.

Letos se do soutěže přihlásilo 322 vzorků z nejrůznějších koutů Čech, Moravy i Slezska, což znamenalo oproti loňsku nárůst o padesátku vzorků. Mezi vítězi v jedenácti kategoriích obhájila loňské absolutní prvenství hruškovice Miroslava Vaculíka z Vřesovic. „Tento rok byla úroda slabší, i když třeba zrovna u nás bylo poměrně dost merunek. Co se vítězství v soutěži týká, je to rok od roku těžší, letos rozhodovaly snad jen desetinky bodu,“ řekl vítěz Miroslav Vaculík, který je v historii Flora koštu vůbec prvním obhájcem absolutního prvenství.

Své ceny si na podzimní Floře vedle něj a dalších mistrů „paličů“ převzali také ovocnáři, zelináři a floristé. Předán byl rovněž Pohár ředitele Výstaviště Flora Olomouc, který získal Český zahrádkářský svaz za realizaci mezinárodní přehlídky ovoce Europom 2017. Výstavu opět doprovázel i projekt Rozkvetlé památky, jenž zkrášlil pět vybraných olomouckých pamětihodností (kostely sv. Mořice, sv. Michala, Panny Marie Sněžné, Zvěstování Panny Marie (kapucínský kostel) a kapli sv. Jana Sarkandra) nádhernými květinovými aranžmá od předních mistrů floristů z tuzemska i zahraničí. Voňavá výzdoba bude v těchto památkách k vidění až do 15. října.

Podzimní Flora. Foto: Veronika Kolesárová (3x)

SENIORKY POSPREJOVALY PODCHOD! LEGÁLNĚ

Trojice seniorek a parta studentů z Gymnázia Čajkovského v Olomouci 5. října ozvláštnili šedý podchod pod frekventovanou olomouckou Foerstrovou ulicí. Nešlo o žádnou nezákonnou akci, ale o pokračování projektu Daruj chvilku.

Studenti jmenovaného gymnázia pod vedením umělce a učitele Michaela Sturta Essona pomohli třem seniorkám vyzkoušet si něco, co dosud nezažily. „Kreslím moc ráda, ale tohle je poprvé. Nikdy jsem nedržela sprej v ruce,“ poznamenala Milena Kondášová, která příští rok oslaví osmdesátku. Stejně jako její dvě kolegyně, jednaosmdesátiletá Zdenka Brychtová a pětasedmdesátiletá Jarmila Knapová, je zcela proti ilegálnímu sprejování po budovách. „Tady je to ale povolené, takže to nevádí a dokonce je to dobrý nápad,“ usmála se Milena Kondášová.

Všichni účastníci společnými silami nasprejovali na hlavní stěnu podchodu pod fakultní nemocnicí za použití na místě vyrobených šablon tři otazníky. Studenti gymnázia následně pod interpunkční znaménka doplnili nápis „To be continued...“, což v překladu znamená „Pokračování příště...“. Tímto tedy odstartoval vznik takzvané Galerie v podchodu. Akce Malování

podchodů je součástí projektu Daruj chvilku. „Tohoto projektu se obecně účastní dobrovolníci z řad široké veřejnosti, kteří věnují svůj čas seniorům a zpříjemňují jim jejich chvíle hraním her, předčítáním či jinými aktivitami,“ vysvětluje Roman Štěpánek, jeden ze zakladatelů projektu. Cílem zmíněného projektu je zejména propojení generací. „To je to nejdůležitější. Naše klientky se zde pobavily s mladými a ti naopak měli možnost poznat, jaké vrtochy doprovází stáří,“ uzavřela Lenka Bazgerová, aktivizační pracovnice domova pro seniory Anavita, v němž účastnice malování žijí.

Akce s názvem Malujeme podchody navázala na malování podchodu u Brněnské ulice. Ten si letos v květnu vzali do parády žáci základních škol Heyrovského a Nedvědova spolu se studenty Gymnázia Čajkovského. Malování podchodů by se nemohlo uskutečnit bez podpory Statutárního města Olomouc a Technických služeb města Olomouce. (red)

Klientky domova Anavita před sprejováním.
Foto: Veronika Kolesárová

Malování podchodu pod Foerstrovou ulicí.
Foto: Veronika Kolesárová (4x)

INVALIDNÍ DŮCHOD V KOSTCE

Invalidní důchod pomáhá zajistit příjem lidem, kteří vlivem úrazu či nemoci nemohou dlouhodobě vykonávat práci jako dříve. V letošním roce činí základní výměra 2 550 korun měsíčně. Kdo má na invalidní důchod nárok, jak si o něj zažádat a jaká částka vám přísluší, zjistíte v následujícím článku.

Pro přiznání invalidního důchodu musíte splnit několik podmínek. Základní podmínkou pro přiznání invalidního důchodu je úroveň omezení. Zatímco do roku 2010 se invalidita dělila na plnou a částečnou, nyní je vymezena třemi stupni, na jejichž základě se posuzuje také výše podpory. O invaliditu prvního stupně se jedná, pokud pracovní schopnost poklesla o 35 až 49 procent. Druhý stupeň invalidity označuje 50 až 69procentní pokles a třetí stupeň invalidity znamená, že se schopnost vykonávat práci a zabezpečit si tím pravidelný příjem snížila o 70 procent a více. Pro nárok na invalidní důchod však pouze tato podmínka nestačí. Dotyčný musí současně splnit ještě další požadavky.

Nesmí například dosáhnout věku 65 let nebo důchodového věku, pokud je vyšší. Důležité je též získat potřebnou dobu pojištění. „To znamená, jak dlouho pracujete a jak dlouho se tedy podílíte na důchodovém pojištění. Za zaměstnance toto pojištění odvádí zaměstnavatel, osoby samostatně výdělečně činné si jej platí sami. Započítávají se však i roky, kdy jste byli na mateřské nebo jste pobírali podporu v nezaměstnanosti. Zohledňuje se také dopočetná doba, tedy období mezi vznikem invalidity a dosažením důchodového věku,“ vysvětluje Vojtěch Šmarda ze společnosti Senior Safe, která poskytuje seniorům asistenční služby. Nárok na podporu máte i v případě, že vaše invalidita vznikla následkem pracovního úrazu či nemoci z povolání, a to aniž by bylo zapotřebí splnit potřebnou dobu pojištění.

Výše podpory se skládá ze základu a procentního výměru

Pakliže tyto podmínky splníte, máte nárok na přiznání základní výše výměry invalidního důchodu. Ta v letošním roce činí 2 550 korun měsíčně a je pro všechny stejná. K ní můžete navíc získat procentní výměru, která se

v první řadě odvíjí od hrubé výše předchozích příjmů za roky, které jste odpracovali. Tehdejší hrubá mzda se ovšem kvůli inflaci přepočítává na současnou úroveň příjmu. Částka plynoucí z invalidního důchodu závisí též na délce doby důchodového pojištění. „Započítává se každý rok. Pro první stupeň invalidity platí 0,5 procent, pro druhý stupeň 0,75 procent a pro třetí stupeň 1,5 procent výpočtového základu,“ přibližuje advokát Jan Mandát, který spolupracuje ze společností Senior Safe.

Kromě žádosti si obstarajte i lékařský posudek

Invalidní důchod na bankovním účtu nepřistane automaticky, je potřeba si o něj nejprve zažádat u České správy sociálního zabezpečení. Kromě vyplněného formuláře je nezbytné si obstarat takzvaný Posudek o zdravotním stavu, který prokazuje výši poklesu vaší pracovní schopnosti. O jaký stupeň invalidity se jedná, určí lékař Lékařské posudkové služby, jehož pověřil ČSSZ. Bude-li potřeba posudek přezkoumat, provede to Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí.

O nároku na invalidní důchod pak do 90 dní rozhodne správní řízení ČSSZ. Pokud s verdiktem nesouhlasíte, je možné se odvolat. Zákon rovněž člověku pobírajícímu invalidní důchod nezakazuje pracovat. Typ práce, pracovní doba a výše výdělku záleží na vás, výši či příjem podpory to nikterak neovlivní. Málkdo však ví, že invalidní důchod nemusí být trvalý. „Příjemce důchodu chodí přibližně jednou za jeden až tři roky na lékařské prohlídky, které kontrolují jeho aktuální zdravotní stav. Může se stát, že v průběhu času dojde ke změně stupně invalidity, a invalidní důchod bude z tohoto důvodu odebrán,“ doplňuje Jan Mandát. Nárok na invalidní důchod rovněž zanikne, jakmile dosáhneme věku 65 let. Tehdy se změní na starobní důchod. (red)

„RECEPT NA DLOUHOVĚKOST NEMÁM,“ ŘÍKÁ 104LETÁ SENIORKA

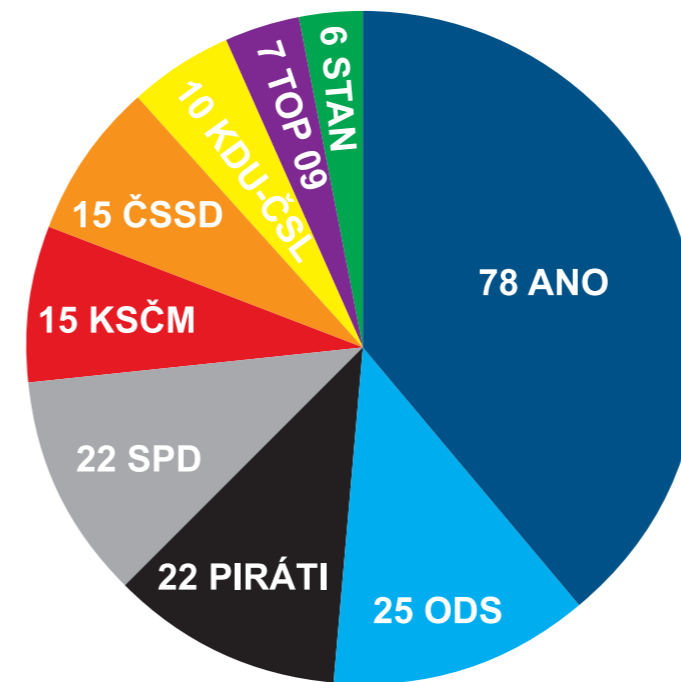
Zažila obě světové války, nástup i pád komunistického režimu a další zlomové okamžiky historie. Rok narození v rodném listu Květoslavy Grmelové z Drahan vzbuzuje obdiv. Na svět totiž přišla už 4. října 1913. „Žádný recept na dlouhověkost nemám. Celý život jsem si ale vařila čaje z bylinek, tak možná tím by to mohlo být. Taky jsem se nikdy nebála práce a důležité je i pozitivní myšlení,“ prozradila Květoslava Grmelová. Stále vitální seniorka přijala početné gratulanty s upřímnou radostí a v dobré náladě. Květoslava Grmelová se narodila do rodiny krejčího

a porodní báby. Měla čtyři sourozence. Po škole zůstala doma a šila společně s otcem. Když pak byla v Drahanech otevřena pobočka OP Prostějov, pracovala tam. Od mládí se věnovala ochotnickému divadlu a zpívala v kostele. Navíc ráda sportovala, chodila do Sokola i lyžovala. „Paní Grmelová je u nás teprve od začátku srpna. Pro svou laskavost a pozitivní přístup je mezi ostatními velmi oblíbená. Stále se zajímá o dění doma i ve světě a v našem zařízení se zapojuje do všech aktivit,“ sdělila ředitelka Domova pro seniory v Soběsukách Yvona Andělová.

VÝSLEDKY VOLEB 2017

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY PARLAMENTU ČR SE KONALY 20. A 21. ŘÍJNA

Počty mandátů, volební účast: 60,84%

Zvolení poslanci za Olomoucký kraj v abecedním pořadí

číslo	název	příjmení, jméno, tituly	věk
21	ANO	Brázdil Milan, MUDr.	54
8	KSČM	Černý Alexander, RSDr.	64
21	ANO	Feranec Milan, Mgr.	53
29	SPD	Fiala Radim, Ing.	48
29	SPD	Jelínek Pavel, Ing. Ph.D.	54
24	KDU-ČSL	Jurečka Marian, Ing.	36
21	ANO	Kalous Adam, Ing.	38
1	ODS	Majerová Zahradníková Zuzana	45
21	ANO	Okleštěk Ladislav	56
15	Piráti	Pikal Vojtěch, Bc.	30
4	ČSSD	Staněk Antonín, doc. Mgr. Ph.D.	51
21	ANO	Vrána Petr, Ing.	42

Zdroj: Český statistický úřad

Placená inzerce

Vánoční nadílka zdraví

LÁZNĚ SLATINICE NADĚLUJÍ

Potěšte své blízké balíčkem procedur nebo pobytem za akční ceny. Můžete také věnovat poukaz v libovolné hodnotě a výběr nechat na obdarovaném.

SILVESTROVSKÝ POBYT

Oslavte konec roku 5denním pobytem se 7 lázeňskými procedurami, specialitami z lázeňské kuchyně, bohatým programem a slavnostním silvestrovským večerem.

SLEVA FIRST MINUTE

Získejte 10% slevu first minute za včasnou objednávku pobytů a procedur v roce 2018.

Lázně Slatinice
A.D. 1526

tel.: 581 573 000
e-mail: pobyty@lazneslatinice.cz

www.lazneslatinice.cz

JSOU STROMY NESMRTELNÉ?

*Mám rád les,
že toho nenamluví
ani zaživa.
Po smrti – pouhé pařezy –
světélkují dušičkami zemřelých
a obrůstají václavkami,
svými sirotky.
Tak voní, že musíš pokleknout
a sehnout hlavu k těm popravčím špalkům,
abys vdechl aspoň něco
z osudu těch, co stojí
celý život zpříma.*

*O. Mikulášek (*1910 Přerov – † 1985 Brno)*

Světový rekordmani

Zdroj „Akamedon a Wikimedia Commons“ uvádí, že ve srovnání s živočichy, kteří se dožívají maximálního věku přes 200 let, jsou rostliny, mezi nimi pak stromy, minimálně o řád vpředu. Regulérní stromy, tedy pravidelně rašící, mají světového rekordmana v baobabu (Adansonia) ze severní oblasti Jižní Afriky s věkem 6000 let. Přesnější rekordní věk byl určen pro borovici

dlouhověkou (Pinus longaeva) z hranic mezi Kalifornií a Nevadou, a to 4842 let. Bylo jí tedy už tři sta let, když Cheops budoval svoji obří pyramidu. V řadě pak následují cypřiš z Abarkuhu v Íránu a tis z Llangernyw ve Walesu, které jsou staré okolo 4000 let. Následují pak jehličnan Fitzroya z Chile (3600 let), cypřiš z Floridy (3500 let), jalovec z Utahu (3200 let), sekvoje z Kalifornie (3200 let), olivovník ze Sardinie (3000 let), Cariniana z Brazílie (3000 let) a cypřiš z Tchajwanu (okolo 3000 let).

Za nejdéle žijící stromy na naší planetě jsou považovány borovice ostité, rostoucí v Bílých vrchách na východě Kalifornie v USA. V nadmořské výšce okolo tří tisíc metrů zde byl objeven jeden ze stromů, jehož stáří se zvolna blíží k pěti tisícům let a řada dalších stromů starších než 4 tisíce let. Tyto prastaré stromy jsou značně pokřivené. Nejvyšší z nich měří deset metrů a mnohé další dokonce jen do tří metrů. Kůra jim opadáva a odhaluje tak vysušené a zjizvené dřevo. Na některých větvích však ještě stále rostou svazečky jehličí, což dokazuje, že jsou stromy pořád živé. Přitom podmínky v tomto vysokém pohoří patří k velmi drsným. V zimě je tu velmi chladno, v létě zase sucho a tak tyto borovice rostou mimořádně pomalu. Jejich dlouhověkost se vysvětluje právě tím, že rostou pouze 45 dní v roce. V některých letech pak dokonce s velkou pravděpodobností nerostly vůbec. Tisíce roků však nežije obvykle celý strom, ale jen některé z větví, které živí úzký proužek kůry.

K nejstarším stromům v Evropě patří údajně dub ve vesnici Granit, v blízkosti bulharského města Stara Zagora. Jeho věk se odhaduje na 1 650 let. Koruna tohoto dubu pokrývá 1 017 metrů čtverečních, obvod kmene dosahuje 7,45 metrů a jeho výška činí 23,4 metrů.

Jedním z nejstarších a nejznámějších stromů v Čechách je dnes Oldřichův dub, který stojí přes tisíc let u potůčku pod Perucí na Lounsku. V letech 2004 až 2012 si tam též připomněli celé milénium, kdy se právě pod ním měl podle pověsti setkat budoucí český kníže Oldřich z rodu Přemyslovců se svojí pozdější druhou ženou Boženou Křesinovou z Peruce. Za náš úplně nejstarší strom je považován Vilémovický tis s předpokládaným stářím 1 500 až 2 000 let.

Otevřená Wikipedie uvádí u našich nejstarších stromů tyto orientační věkové a obvodové údaje:

Vilémovický tis, věk 1500 – 2000 let, obvod 385 cm
Tis v Krompachu, věk 1000 – 2000 let, obvod 465 cm
Pernštejnský tis, věk více jak 1000 let, obvod 465 cm
Klokočovská lípa, věk 1000 let, obvod 888 cm
Oldřichův dub, věk 1000 let, obvod 760 cm
Žižkův dub v Náměšti nad Oslavou, věk 900–1100 let, obvod 1010 cm

Oldřichův dub v Peruci.

Tisícileté stromy tedy známe a máme je zmapovány. Pokud ovšem máme na mysli i takzvané klonální rostliny, které dosahují nad zemí jen stovky let, avšak mají jakési společné kořenové centrum, věkové kategorie se mění. Proti nejstarším kořenům na světě jsou pak tisícileté stromy úplně nemluvnátka. Strom není totiž jen to, co vidíme, vznosná koruna a bohatýrský kmen. Strom má ještě kořeny, které jsou jeho nejdůležitější částí. Když totiž strom porazíme, z pařezů a kořenů může vyrůst strom nový. Je to však mladší vydání toho původního starého stromu. Je to jeho klon.

Strom nebo les?

Podle odborníků spíše to první. Umíte si představit strom, který zabírá plochu triapadesáti fotbalových hřišť? Že to není možné? Ale ano! Vědci totiž zjistili, že v USA, ve státě Utah, je dokonce celý velký les, který tvoří pouze klony osik, tzv. klonální kolonii. Jejich kořeny tvoří jediný živý organismus, který dostal název Pando. Název má latinský základ a znamená „rozpínat se“. Vědci se úplně neshodnou, zda jde o jediný strom, nebo les, ale většina se přiklání ke stromu. Pando je i nejtěžším živým organismem, stromem. Váží kolem 6 000 tun a jednotlivých osik v klonovaném lese je kolem 40 000 kusů. Stromy se prakticky od sebe neliší. Mají stejně posazené větve a stejně se jim na podzim zbarvuje listy. Vyrůstá totiž z jediného kořenového systému. Jedná se tak vlastně o jeden gigantický strom s tisícovkami kmenů.

A je to strom pěkně starý! Dendrologové jeho věk odhadují na něco kolem 80 tisíc let. Podle některých teorií tu prý mohl být i před miliónem let. Ať je pravda tam, či onde, každopádně se jedná o nejstarší živý organismus na naší planetě. V každém případě, i když jednotlivé stromy odumřou, nebo je lidé skácejí, obří kořenový organismus žije dál a rodí další a další topolové osiky, jak je správný název těchto klonovaných stromů. Průměrný věk jednotlivých stromů činí pouhých 130 let, ale na délku života celého kořenového systému to nemá zásadní vliv. Všechny stromy mají totiž propojené kořeny a mohou si dovolit vyrůst i na méně hodnotné lokalitě. Potřebné živiny se jim prostě dopraví z míst, kde je jich dostatek a tak se dostane potřebných živin pro všechny klony. Zdá se, že obří kořenový systém je nesmrtelný. Ale i nad ním visí dvojí časovaná hrozba. Tou první je masové kácení stromů.

Kořeny v této situaci, bez nadzemní části, nemají šanci dále přežít. A hrozbou číslo dvě je „přibuzenské křížení“. Semena jednotlivých stromů mají totožný genetický základ, je to nejen jedna rodina, ale nejbližší možné společenství. Už teď se dají na některých kmenech pozorovat výrazné stopy degenerace, stromy působí až strašidelně a např. produkce pylu klesá každým rokem o 8 %. Z dalších klonů si můžeme uvést např. dub Quercus palmeri z Kalifornie (13 000 let), kreosot z Kalifornie (11 700 let) a huonskou borovici z Tasmánie (okolo 10 000 let).

*„Tím, že pamatujete na rok, kdy připlul Kryštof Kolumbus, bych se až tak nechlubil, pane kolego.
To já pamatuju, když tudy prošlo první stádo mamutů...!“*

Evropští velikáni a výzkum v Dalarně

V drsných horách, na pomezí mezi Švédskem a Norskem, se najdou zapomenutá místa a prastaré stromy. Jedná se o několik smrků v Dalarně v horách západního Švédska, kterým je podle vědců pět až osm tisíc let. Jak uvedla nedávno agentura Reuters, vědci našli tyto stromy vysoko na jednom horském svahu v místech, kde vládou mimořádně tvrdé klimatické podmínky. Jejich stáří pak určila radiokarbonovou metodou jedna laboratoř v Miami na Floridě a konstatovala, že jeden ze zmíněných smrků zapustil kořeny před osmi tisíci lety. Další byly staré 4 800 až 5 500 let. Jak informoval profesor Leif Kullman z univerzity Umea, tyto smrky je proto možné považovat za nejstarší stromy na světě. Doposud toto prvenství patřilo jednomu druhu borovice rostoucí v Kalifornii, jejíž několik exemplářů je starých 4500 až 5000 let. Vědci narazili na tisíce let staré švédské smrky při práci v terénu zaměřené na studium změn klimatu souvisejících s globálním oteplováním. „Byly to první stromy, které vyrostly po době ledové,“ řekl Lars Hedlund, který řídí výzkum klimatických změn v Dalarně. Kmen smrku sice může být starý nanejvýš 600 let, ale podle profesora Kullmana stromy v Dalarně přežily tak, že jakmile jeden jejich kmínek odumřel, začal hned růst další. „Po pěkně dlouhou dobu přežívaly jen jako křovisko vysoké pouze půl metru,“ řekl. V posledních několika desetiletích začalo však být v průměru mnohem tepleji, což

SÍLA PŘÍRODY

způsobilo, že tyto smrky začaly prudce růst. Proto se je také v nepřístavném skalnatém terénu, v pohoří ležícím na hranicích mezi Norskem a Švédskem, podařilo nalézt. Na těchto stromech můžete studovat jednu každou klimatickou změnu, k níž kdy došlo," dodal Kullman.

Tento způsob určení věku je považován mnoha badateli za neregulární, protože podobnou argumentací bychom mohli odhadnout věk jednobuněčných živočichů rozmnožujících se dělením nikoli na miliony, nýbrž na miliardy let.

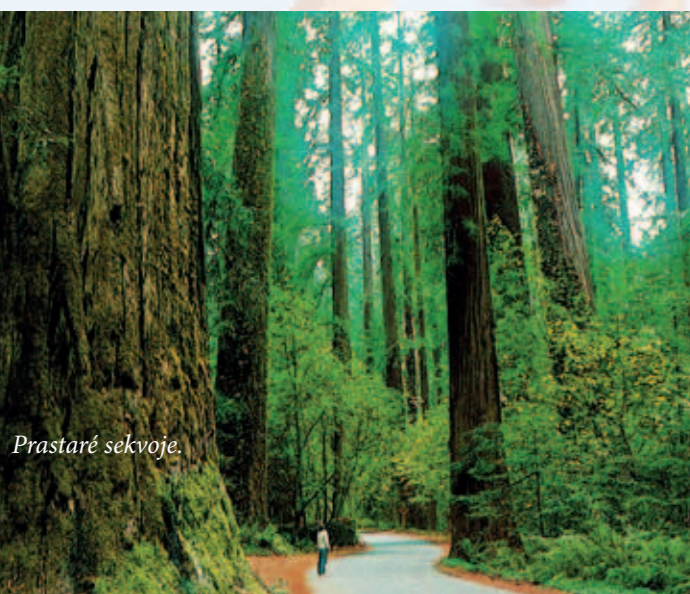
Odborníci uvádí, že mezi dva nejstarší stromy světa patří konkrétně stromy:

OLD TJIKKO – který je přibližně se svými 9 550 lety vůbec nejstarším zdokumentovaným stromem. Ve švédské stepi ho objevil místní učitel geografie a pojmenoval ho po svém oblíbeném psovi. Asi budete překvapeni, ale nejedná se o žádný speciální, jedinečný druh stromu, ale o obyčejný smrk ztepilý. Tento, na první pohled všední, nenápadný smrček, je však starý 9 550 let. Jeho stáří bylo určeno uhlíkovou metodou. Jak svého prvenství dosáhl, když měří pouhých pět metrů? Vědci to přičítají metodě klonování a vrstvení. Klonování umožňuje, aby kmen stromu po několika letech odumřel, přičemž jeho kořeny přežívají oněch několik tisíc let. Vrstvení pak nastává v okamžiku, kdy se větev stromu dotkne země a stává se tak „kořenem“.

METHUSELAH – se svými 4 846 lety je druhým nejstarším zdokumentovaným stromem. Ale zároveň je prvním v kategorii „nejstarší neklonovaný strom“. Podle počtu letokruhů je tato borovice z východní Kalifornie doslova stará jako biblický Metuzalém.

Na otázku položenou v titulku článku můžeme konstatovat, že nesmrtelnost ani u těchto výjimečných stromů neexistuje. Nic nevydrží věčně, i ty nejstarší a největší sekvoje mají svůj životní limit, stejně jako klonovaný strom (les) Pando, nebo stromy švédské, jen ho mají o poznání delší.

(zdroje Akamedon, Novinky.cz, otevřená Wikipedie, Václav Viták, Rytmus života).

Prastaré sekvoje.

Autorem textů je Jiří Trefný (vpravo), autorem fotografií a loga je Vít Stanovský (vlevo)

Tipy na výlet za poznáním: Oldřichův dub v Peruci

Patří k našim nejznámějším, dá se říci, světovým památným stromům. Dub je totiž zapsán na seznamu nejvýznamnějších světových stromů UNESCO. Roste v severní části obce Peruc na Lounsku, pod Peruckým zámkem, nad potůčkem s vydatným pramenem. Jeho výška je 31 metrů, obvod kmene pak 760 cm. V roce 1 872 bylo jeho stáří uváděno 500 let. V roce 2003 pak 1 000 let, v roce 2009 upřesněn věk na 800 let. Podle pověsti je však stár více než 1 000 let. Kmen je dutý, ošetřený a u země se rozšiřuje v mohutné kořenové náběhy. Stromová dutina byla v minulosti opakovaně vypálena vandaly (1993, 1995), ale strom požár přežil. Ve výšce pěti metrů se kmen dělí na tři kosterní větve. Dub už pomalu dožívá. Věk 1000 let většinou bývá udáván na základě pověsti. Stav stromu je monitorován a průběžně jsou realizována preventivní opatření, která předcházejí zhoršování stavu. Dne 27. května 2011 byl za přítomnosti sedmi odborníků a zástupců místních organizací zpracován odborný posudek a plán na ošetřování stromu po následujících 20 let. Zahrnuje odlehčovací úpravy, aby nedošlo k rozlomení stromu a úpravu okolní zeleně, která konkuruje památnému dubu.

Oldřichův dub je neoddelitelně spojen s českými dějinami, objevuje se totiž již v Dalimilově kronice. Podle pověsti potkal zde přemyslovský kníže Oldřich (vládl v letech 1014 až 1034) Boženu, kterou poté pojal za ženu. Z jejich nelegitimního svazku se narodil jeho jediný syn, pozdější kníže Břetislav I. Některé verze pověsti uvádějí, že Božena byla zadaná a po odchodu s Oldřichem se její opuštěný milenec – či snad manžel – na dubu oběsil. Dub zahrnuli do svého díla například spisovatel František Nepil nebo Miroslav Horníček, z výtvarníků pak František Ženíšek a Adolf Liebšcher. V Peruckém zámku, v okrese Louny se nachází expozice malíře Emila Filly, která je průřezem života malíře. Zaměřuje se především na poválečné období, které malíř strávil na peruckém zámku. Obrazy byly ze zámku v listopadu 2011 ukradeny, ale poté PCR vypátrány a pro milovníky umění zachráněny. Zda se obrazy do expozice malíře Emila Filly umístěné v zámku v Peruci skutečně vrátily, je nutno si před případnou návštěvou ověřit.

ČTENÁŘ REPORTÉR

SETKÁNÍ ZÁSTUPCŮ KLUBŮ SENIORŮ V KLUBU DŮCHODCŮ V ŠUMPERKU

Výbor Klubu důchodců v Šumperku uspořádal ve středu dne 4. října 2017 setkání zástupců klubů seniorů ze Šumperska a Zábřezska za účelem navázání kontaktů, výměny dobrých nápadů, případně na společnou sportovní, kulturní a zájmovou činnost. Akce se zúčastnilo 31 seniorů ze 7 klubů, kromě pořádajícího klubu v Šumperku přijeli zástupci ze Zábřehu, Libiny, Oskavy, Úsova, Loučné nad Desnou, Rudy nad Moravou.

Zástupci klubů seznámili přítomné s činností, se zjišťováním zájezdů, společenských a sportovních akcí a s problémy s vedením klubů. Setkání bylo velice přátelské, poučné a všem se líbilo. Dohodli jsme se, že se sejdem opět v říjnu v příštím roce 2018.

Text: Věra Rollerová, předsedkyně Klubu důchodců v Šumperku

SENIORŮ SVD OLOMOUC OPĚT SOUTĚŽILI

Ani několikadenní nevlídné počasí neodradilo seniory SVD Olomouc v účasti na sportovním zápolení na Jívové dne 25. září. Soutěžilo se ve florbalové zručnosti, v kulečce, v hodu tenisákem do špalíků, v šípkách a v házení kroužků na trn. Každému ze závodníků se vydařil některý výkon více či méně, ale dobrá nálada panovala stále. Po dobrém obědě předseda rady p. Krušina vyhlásil výsledky a odměnil medailisty. V mužské kategorii zvítězil R. Gärtner, druhý byl J. Janalík a na třetím místě se umístil Z. Vízek. V ženách slavila vítězství L. Búbelová, druhá byla M. Gärtnerová a třetí Z. Říhová. Nesmíme opomenout ani aktivní účast čestného člena spolku Ing. Vitoula s manželkou. Další úspěšnou sportovní událostí byl branný závod tříčlenných družstev seniorů pořádaný Městskou policií Olomouc pod záštitou primátora SMO na Sv. Kopečku dne 27. září. Družstvo SVD Olomouc ve složení V. Krušina, J. Jursík a paní D. Krušinová obsadilo v silné konkurenci krásné 3. místo a získalo pohár a věcné ceny. Další dvě družstva SVD obsadila 6. a 13. místo.

Plné absolutorium patří příslušníkům Městské policie, kteří akci skvěle připravili, jak po stránce organizační, tak i po stránce materiální. Ještě jednou díky a jen tak dál.

Text: manželé Jursíkovi, foto: R. Gärtner

SENIORSKÉ SJÍŽDĚNÍ ŘEKY!!

Od našich studentských let, kdy jsme někteří sjížděli řeku, uběhlo opravdu už hodně vody a tak nejen kvůli nostalgii jsme přijali pozvání na vodu od našich polských přátel!

Setkání seniorů z Polska, Jeseníku, Mikulovic a Zlatých hor proběhlo v přístavu Szkwale Kędzierzyn – Koźle. Po instrukcích nám už nebránilo nic v tom „nalodit se do kajaků“ a zabrat!

Před sebou jsme měli čtyři úseky 18km trasy Odra – Klodnica – Szkwale, propluli jsme klidným kanálem Gliwice, plavební komorou se dvěma zdymadly a náročným třetím úsekem s překážkami mělčin, průjezdy mezi větviemi a spadlými stromy. Během jednotlivých úseků nás místní zavedli do historie oblasti, kterou jsme proplouvali. My jsme je na oplátku naučili české vodácké výrazy! V přístavu nás na břehu přivítali účastníci společně s organizátorkou Teresou Bączkowskou. Při společném grilování jsme se vzájemně ocenili nejen za sportovní výkony, ale také za práci na sobě v rámci Univerzity třetího věku. Děkujeme polské straně za příležitost a setkání a Ahó!

Text a fotografie zaslala Adéla Raifová, Jeseník

DEN SENIORŮ V UNIČOVĚ

Na pondělní odpoledne 2. října Uničovští důchodci určitě budou vzpomínat hodně dlouho. Uničovští senioři – neformální sdružení za výborné spolupráce s pracovníky Městského kulturního zařízení, pro ně připravili důstojnou oslavu Dne seniorů. Po příchodu do haly městského kina si mohli s kamarády na zdraví své, příbuzných a známých, přituknout skleničkou vína z jižní Moravy. Velký sál kina se zaplnil asi ze dvou třetin a pět minut po patnácté hodině se slova ujímá předseda sdružení Jan Burian. Po několika úvodních slovech uvítal i starostu města Vincou, kterého čekala milá povinnost předat dlouholeté člence výboru sdružení, Jarmile Rábové, ocenění Města s pamětní bronzovou medailí. Jarmila Rábová, ve spolupráci s dalším členem výboru, připravila pro Uničovské důchodce okolo devadesátky hezkých zájezdů do mnoha koutů republiky. Po skončení tohoto slavnostního aktu přišel na pódium Franta Uher z Lanžhota, který je znám jako výpravěč, zpěvák, či moderátor. Jeho úsměvné vtipy a několik moravských „pěsniček“ v průběhu jednohodinového vystoupení, zanechaly v nás všech nádherné pocity, které se v našich myslích zapíší na hodně dlouho. Všechny jeho písničky jsme si s ním hlasitě i zazpívali. Program Dne seniorů však ještě nekončil. V malém sále již byla připravena hudba POHODA, se Světlanou Marešovou a Jirkou Laurinem, která hrála k tanci i poslechu až do jedenadvacáté hodiny.

Zbývá ještě poděkovat pracovníkům MKZ za výtečnou spolupráci při přípravě a organizaci celého průběhu oslavy. Nutno ještě dodat, že Uničovští senioři nemuseli sáhnout do nitra svých peněženek – přístup byl zdarma, včetně toho vynikající vína na přivítanou.

Text zaslal: Jan Burian, Uničovští senioři – neformální sdružení, předseda

Foto: Jan Burian a Pavel Kejval

SEZNAMKA PRO SENIORY

Vdova 65 let, ráda pozná sympatického muže mezi 65–70 lety, který už také nechce být sám a rád by strávil Vánoce ve dvou. Nejrady z Ol. Tel. 608 931 209, případně e-mail olsta@post.cz.

Jana 65/157 hledám muže od 65 – 70 let se zájmem o domácí práce, zahradu – všeuměla. Mé záliby jsou tanec a cestování. Prostějovsko vítáno. Snad budu mít štěstí. Tel: 720 587 370.

Aktivní seniorka, 75letá vdova hledá muže, který ještě dokáže milovat a nezklame její důvěru. Ráda cestuji a pracuji na zahradě. Telefon: 420 735 909 865.

Ahoj. Zajištěný nekuřák z Olomouce (60/179) hledá na trvalý vztah přítelkyni s větším poprsím na všechno hezké, co nám život nabízí. Na věku nezáleží. Tel: 704 717 760.

Aktivní vozičkář 57/180 nekuřák hledá jen z Olomouce kamarádku, přítelkyni, se kterou by si zašel do divadla, do kina, do ZOO a na různé zajímavé věci. Tel: 773 675 932. Vyzkoušet se má všechno.

Muž 65/198 se rád seznámí se ženou z Olomouce štihlejší postavy. Občasné setkávání u kávy, vína, příroda, kino. U osobního setkání si povíme více. SMS na tel: 776 588 978.

Starší muž z Olomouce, vdovec, nekuřák, hledá přítelkyni do 75 let za účelem společného soužití. Telefon: 773 076 438.

Důchodce SŠ, abstinents, nekuřák, vyšší postavy, kterému ještě není 70 let, hledá přítelkyni z OL nebo PV k trvalému vztahu. Nevybouřené a zlatokopky nepište, mám zájem o poklidnější život. Turistky a milovnice lesa vítány! Odpovědi na e-mail hribyabedly@seznam.cz.

Využijte služeb naší seznamky a podejte si BEZPLATNĚ inzerát.

Inzerát zašlete poštou na adresu: Moravský senior, z.s., Táboritů 237/1, Bělidla, 779 00 Olomouc

nebo e-mailem: redakce@moravskysenior.cz (do předmětu uvést „Seznamka“)

KŘÍŽOVKA

Vyluštěte tajenku a soutěžte o věcné ceny. Znění tajenek posílejte do 20. 11. 2017 na adresu Moravský senior, z. s., Táboritů 237/1, Olomouc, 779 00, nebo e-mailem na adresu office@moravskysenior.cz. Nezapomeňte uvést celou svoji adresu a telefonní číslo, abychom vás o výhře mohli informovat.

AUTOR: -KAWI-	SUROVÁ NAFTA	UPRAVIT LŮŽKO KE SPÁNÍ	3. ČÁST TAJENKY	CHUDOZUBÝ SAVEC	DRUH PALMY	SNAD (BÁSNICKY)	PROUD (BÁSNICKY)	ANGLICKÝ „KDY“	MENTOR	ZNAČKA JAPON POČÍTAČŮ	LÉTAJÍCÍ TALÍŘ	1. ČÁST TAJENKY	JEDNOTKA STANDART-NÍHO PENCILŮ	OBILNINA
LOTYŠSKÁ ŘEKA					KOSATEC (BOTAN.)					CO NEVIDĚT				
ODPOVÍDAT NA DOPIS										SLOVENSKÝ „FINOVĚ“				
DRUH ANTIKON-CEPČNÍHO PROSTŘEDKU					NEVYDÁVAT RACHOT									
ZNAČKA KOSMETIKY					ČAS		PTÁK PĚVEC				DESET NA DRUHOU			
	ZNAČKA TELLURU			SOUPĚŘ				TIHLE			KLADNÁ ELEKTRODA			
	DÁNSKÝ OSTROV			SLEZSKÁ ŘEKA				CITOSLOVCE POVZBUZENÍ					NA TOM MÍSTĚ	SLOVENSKÝ „JAKO“
MUŽSKÉ JMÉNO					DŮRAZNÝ ZÁPOR					JMÉNO LANGEROVÉ				
ANGLICKÝ „ZEMĚ“					KORÁLOVÝ OSTROV					NÁŠ VÝROBCE KLOBOUKŮ				
KAŠOVITÁ PĚNA NA TAVENINĚ										BELGICKÝ ZPĚVÁK				
	V NE-VHODNÝ OKAMŽIK	ZKR. STÁT, ARBITRÁŽE								NA JAKÉ MÍSTO			NECITA	AMERICKÝ FILM
ANGLICKÝ ZÁPOR				JAPONSKÉ SOU-OSTROVÍ						SMUTEČNÍ HOSTINA	DIETLOVA POSTAVA			
ŠPANĚLSKÁ ŘEKA										NÁDOBA NA ZALEVÁNÍ	NÁDOBA U STUDNY			
DOPRAVNÍ PROSTŘE-DEK										VLK Z KNIHY DŽUNGLE				
										URČENÁ				
KLUCI					ČÁST	SPZ OSTRAVY	JEDNOTKA DÉLKY	VÝLUH	LÁMAT NA DROBINKY					
VČELÍ OBYDLÍ (ZASTARALE)				VEDLEJŠÍ MÍSTNOST							ČÍRA KAPALINA			
											LETADLO (OBEČNĚ)			
ČÁSTI TYDNE				NAPSANE							LIKÉRNÍK			
	PRYSKYŘICE	OBEC				ZKRATKA TELEVIZE			OPERNÍ PÍSEŇ				ČIDLO ZRAKU	FILM JAP. REŽISÉRA AKIRA KUROSAWY
		RVÁT				2. ČÁST TAJENKY			SLOSOVÁNÍ					
LESNICKÁ MÍRA NA DŘEVO					PLUHEM BRÁZDIT					HORIZONT				
					PŘEDLOŽKA					PLÁČ				
ANGLICKÁ ZKRATKA SLOVA PÁN (MISTER)				PŘEDLOŽKA			OTROK (ZASTARALE)				DOMÁCKY ANNA			
				NIZOZEMSKÁ J. OBJEMU			ANGLICKÝ ŠLECHTIC				KOPEC			
ZKRATKA OLYMPIJ. HER			NEKDO (BÁSNICKY)					ZADA (LIDOVĚ)				EL. NABITÁ ČÁSTICE		
			SPZ MOSTU					CITOSLOVCE SMÍCHU				INICIÁLY OLBRAČTA		
BEZHŘBÝ VELBLOUD					SVĚTOVÁ STRANA					MUŽSKÉ JMÉNO				POMŮCKY:
														ALS, EBRO, EVER, KAN, RAN, STĚR
EGYPTSKÝ BŮH					SLOVENSKÝ „JROVĚ“				PÁDOVÁ OTÁZKA			?		

Znění tajenky z minulého čísla: Jsou dvě věci, které se získávají stářím. Dobré víno a přátelství. Výhru obdrží: Irena Veyrová z Letohradu, Květoslava Táborská z Hluboček a Dagmar Smékalová z Litovle. Gratulujeme.

Hruška

maloobchodní síť

- největší tuzemský řetězec s potravinami
 - téměř 800 prodejen po celé ČR
 - slevy a akční zboží každý týden
- pravidelné spotřebitelské soutěže o hodnotné ceny
 - zboží s vlastní obchodní značkou

MO síť Hruška, jsme tu pro Vás.